

נחל זהר

פירושים וחיידושים בספר הזהר הקדוש

על סדר פרשת השבוע

על פי ההקדמות אשר בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן מברסלב וצוק"ל

בוהר דא יפקון ביה מן גלותא ברחמים

לחבון דרך הלימוד ומטרת עלון זה נא עיין בהקדמה בגב העלון

תרגום ללשון הקודש

זהר הקדוש - ויגש רי.

והקל נשמע בית פרעה. רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לפי ובשרי ירגנו אל אל חי. בא ראה, כל אדם שמתפלל תפלתו (וקם) לפני רבונו, צריך לו להקדים לו ברכות בכל יום ויום ולהתפלל תפלתו לפני רבונו בזמן שצריך.

בבקר לאחז בימיו של הקדוש ברוך הוא, במנחה לאחז בשמאל. ותפלה ובקשה צריך לאדם בכל יום ויום כדי להאחז בו. ובארגו, מי שמתפלל תפלתו (ועומד) לפני רבונו, צריך לו שלא לשמע קולו בתפלתו, ומי ששומע קולו בתפלתו, תפלתו לא נשמעת.

מה הטעם? משום שהתפלה אינה אותו הקול שנשמע, שאותו קול שנשמע אינו תפלה. ומה היא תפלה? זהו קול אחר שתלוי בקול שנשמע. ומי הוא הקול שנשמע? זה אותו הקול שהוא בוא"ו, הקול שתלוי בו, זהו קל בלי וא"ו.

ומשום כך לא צריך לאדם לשמע קולו בתפלתו, אלא להתפלל בלחש באותו הקול שלא נשמע, וזו התפלה שמתקבלת תמיד, וסימן לדבר – והקל נשמע. קל בלי וא"ו, נשמע. זו היא התפלה שהיא בחשאי, שבתוב בהנה וקולה לא ישמע. זו היא התפלה שמקבל הקדוש ברוך הוא בשנעשית בתוך רצון וכונה ותקון בראוי, וליחד את היחוד של רבונו בראוי בכל יום.

רבי אלעזר אומר, הקול בחשאי זהו קול עליון שכל הקולות יוצאים משם. אבל קל בלי וא"ו, זוהי התפלה של משה, שהיא הולכת להתעלות בוא"ו ולהתחבר בו.

בא ראה, והקל נשמע, זה הוא קל בלי וא"ו, זהו הקול שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני. נשמע, כמו שנאמר קול ברמה נשמע. ברמה, מה זה ברמה? זה הוא העולם העליון, העולם הקדוש, וסימן לדבר – מן הרמה ועד בית אל, (תהלים קו) מן העולם ועד העולם. בא ברמה – זה העולם העליון, שהרי בשעה ההיא שברמה נשמע, אז מזה פתוב? (ישעיה כב) ויקרא ה' אלקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'.

והקל נשמע, למעלה למעלה. מה הטעם? משום שא"ו התרחק והסתלק ממנה, ואז רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו. כי איננו? כי אינם צריכים הנה להיות! אלא כי איננו, והנה בארנו כי איננו, שבעלה לא נמצא עמה, שאלמלא היה בעלה נמצא עמה, תתנחם עליהם, שהרי אז בניה לא יהיו בגלות, ומשום שאיננו, אינה מתנחמת על בניה, משום שבניה התרחקו ממנה על שאיננו עמה.

בא ראה, בית פרעה – זה הוא סימן לדבר למעלה, הבית שנפרעים ומתגלים מפניו כל האורות וכל המאורות, כל מה שהיה סתום משם התגלה, ומשום כך הקדוש ברוך הוא הוציא את כל האורות וכל המאורות, כדי להאיר לאותו הקול שנקרא קל בלי וא"ו.

בא ראה, כאשר יקם הקדוש ברוך הוא לזה הקול מהעפר ויתחבר באות וא"ו, אז כל מה שנאבד מהם בזמן הגלות יחור, ויתעדנו באורות עליונים שנוספים מתוך העולם העליון, כמו שנאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכל האבדים בארץ אשור והגדלים בארץ מצרים והשתחוו לה' בחר הפחד בירושלם.

והקל נשמע בית פרעה. רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לפי ובשרי ירגנו אל אל חי. תא חזי, כל בר נש דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה, אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא, וצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך.

בצפרא, לאחדא בימינא דקודשא בריך הוא. במנחה, לאחדא בשמאלא. וצלותא ובעותא, אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה. ואוקימנא, מאן דצלי צלותיה, (וקם) קמי מאריה, אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה. ומאן דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא אשתמע.

מאי טעמא. בגין (שמורת ר"ב ע"ב) דצלותא, לאו איחי החיא קלא דאשתמע. דההוא קול דאשתמע לאו הוא צלותא. ומאן איחי צלותא. דא קלא אחרא, דתליא בקלא דאשתמע, ומאן הוא קלא דאשתמע. דא החיא קול דהוא בוא"ו, קלא דתליא ביה, דא החיא קל בלא וא"ו. ובגין כך, לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה, אלא לצלחא בלחש, בהחיא קלא דלא אשתמע. ודא הוא צלותא דאתקבלת תדיר. וסימניה, והקל נשמע, קל בלא וא"ו, נשמע. דא הוא צלותא דהיא בחשאי. דכתיב בהנה, (שמואל א א) וקולה לא ישמע. דא היא צלותא דקודשא בריך הוא קביל, בד אתעביד גו רעיתא וכוונה ותקוה דקרא יאות, וליחרא יחורא דמריה דקרא יאות בכל יומא.

רבי אלעזר אומר, קלא בחשאי, דא הוא קלא עלאה, דכל קלון נפקין מתמן. אבל קל בלא ו', דא הוא צלותא דלתתא, דאיחי אזלא לאסתלקא בוא"ו ולא תחברא ביה.

תא חזי, והקל נשמע, דא הוא קל בלא וא"ו. דא הוא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני. נשמע, כמא דאת אמר, קול ברמה נשמע. ברמה, מאי ברמה. דא הוא עלמא עלאה, עלמא דאתי. וסימניה, מן הרמה ועד בית אל, (תהלים קו) מן העולם ועד העולם. חבא ברמה, דא עלמא עלאה. דהא בהחיא שעתא די ברמה נשמע. בדין מזה בתיב, (ישעיה כב) ויקרא ה' אלקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו'.

והקל נשמע, לעילא לעילא. מאי טעמא. בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מניה, וכדין רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו. כי איננו, כי אינם מבועי ליה. אלא כי איננו, והא אוקימנא, כי איננו, דבעלה לא אשתבח עמה. דאלמלא בעלה ישתבח עמה, תתנחם עליה. דהא בדין בנהא, לא יחון בגלותא. ובגין דאיננו, לאו איחי מתנחמא על בנהא, בגין דבנהא אתרחקו מנה, על דאיננו עמה.

תא חזי, בית פרעה, דא הוא סימניה לעילא, ביתא דאתפרעו ואתגלוין מניה כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהיה סתים, מתמן אתגלי. ובגין כך, קודשא בריך הוא אפיק כל נהורין וכל בוצינין, בגין לאתהרר להחיא קול, דאקרי קל בלא וא"ו.

תא חזי, בד יקום קודשא בריך הוא לחאי קל מעפרא, ויתחבר בוא"ו, בדין כל מה דאתאבד מניה מניה בזמנא דגלותא, ויתחדר ויתעדנו בנהורין עלאין דאתוספן מגו עלמא עלאה. כמא דאת אמר, (ישעיה כו) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכל האבדים בארץ אשור והגדלים בארץ מצרים והשתחוו לה' בחר הפחד בירושלם.

ויהי מקוץ שנתים ימים, ופרעה חלם וכו' (בראשית מא):

א כי מרחמם ינחגם (ישעיה מו) – הינו מי שהוא רחמן, הוא יכול להיות מנחוג. וצריך לידע איך להתנהג עם הרחמנות, כי על רשעים או על רוצחים וגזלנים אסור לרחם. וכן מי שאינו יודע איך להתנהג עם הרחמנות, אזי יוכל לרחם על תינוק של ארבעה ימים, לתן לו מאכל הצריך לגדול, ולא לקטן בזה, כי קטן בזה צריכין לזנוק רק על ידי חלב דוקא. על-כן צריך לידע איך להתנהג עם הרחמנות, שלקטן בזה צריכין לרחם לתן לו חלב דוקא, וגלגול – מאכל הצריך לו, וכן על כל אחד ואחד צריכין לרחם בפה שצריך לו:

ב ורחמן בזה הוא רק משה רבנו, כי הוא היה מנחוג ישראל, והוא יהיה המנחוג לעתיד, כי מה שהיה הוא שיהיה וכו' (קהלת א). כי משה רבנו היה לו רחמנות באמת על ישראל, ומסר נפשו בשביל ישראל, והשליך נפשו מנגד, ולא היה חושש על עצמו כלל. כי השם יתברך אמר לו (שמות לב): ואעשך לגוי גדול, והוא לא השגיח על זה כלל, רק אמר: אם תשא חטאתם וכו' (שם), כי הוא היה רחמן ומנחוג אמת, והיה עוסק ביישובו של עולם, שיהיה העולם מיושב מבני אדם, כי עקר האדם הוא הדעת, ומי שאין לו דעת, אינו מן הישוב ואינו מכנה בשם אדם כלל, רק הוא בחינת היה בדמות אדם. ומשה רבנו היה לו רחמנות, והיה עוסק ביישוב העולם, שיהיה העולם מיושב וממלא מבני אדם, הינו בני דעה כנ"ל, כי הוא פתח לנו אור הדעת, כמו שכתוב (דברים ד): אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים, כי משה פתח את הדעת וגלה לנו כי יש אלקים שליט בארץ:

ג כי עקר הרחמנות הוא בשישראל עם קדוש נופליו, חס ושלום, בעוונות, רחמנא לצלן, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות. כי כל היסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות, חס ושלום. כי בשישראל נופלים בעוונות, חס ושלום, זהו משאוי כבד מאד, שאי אפשר לשא כלל המשאוי הכבד הזה, בבחינת: כבד כבד וכבדו מומני (תהלים לח). כי מי שידע קדשת ישראל מאין הם לקוים, וידע רוחניות ודקות של ישראל – הוא יודע, שישראל הם רחוקים לגמרי מעוון, ואין עוון שיהיה להם כלל לא, לפי גדל קדשתם משרשם וגדל דקותם ורוחניותם. ועל כן כל היסורים שבעולם אינם נחשבים למשאוי כנגד המשאוי הכבד של עוונות, חס ושלום, רחמנא לצלן. ואפילו בשוש לאדם וסורים, אם אין בהם עוונות, אינם נחשבים ליסורים כלל. וזה בחינת (שבת נה): אין יסורין בלא עון. שפשוטין בהם עוון, אינם יסורים כלל, כי עקר היסורים הם רק בשנופלים בעוונות, חס ושלום, וזהו עקר הרחמנות, לרחם על ישראל עם קדוש, להוציאם מהמשאוי הכבד של עוונות. ועל-כן משה רבנו, עליו השלום, בכל עת שנפלו ישראל באיזה עוון, היה מוסר נפשו עליהם והתפלל בעדם, כגון במרגלים וכיוצא. כי ידע, שלפי קדשת ישראל ודקותם הם רחוקים מעוון ואי אפשר להם לשא כלל המשאוי הכבד של עוון כנ"ל. ובאמת, מתיכן באים לעוונות, חס ושלום, הוא רק על-ידי שאין לו דעת, כי אין אדם עובר עברה אלא-אם-כן נכנס בו רוח שטות (סוטה ג), וזהו הרחמנות הגדול מן הכל, שצריכין לרחם עליו להכניס בו דעת, בבחינת (תהלים מא): אשרי משכיל אל דל, כי אין

עני אלא מן הדעת (גדרים מא), וצריכין לרחם עליו להכניס בו דעת:

ד ואפלו בשמוע זמנו להסתלק, והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות עליונים, אין זה תכלית ושלמות, שתהיה הנשמה רק דבוקה למעלה. רק עקר השלמות של הנשמה היא, שבעת שהיא למעלה תהיה למטה גמ"פ. על-כן צריך שישאר אחריו ברכה, בן או תלמיד, כדי שישאר דעתו למטה גמ"פ בעת שנסתלק למעלה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (כ"ב קטז): אשר אין חליפות למו – חד אמר בן, וחד אמר תלמיד, כי התלמיד מקבל דעת הרב. גם הבן, בודאי אין מעלה בשנשאר בן רשע, חס ושלום, והעקר להשאיר בן שיהיה בחינת תלמיד גמ"פ, שיקבל ממנו שכלו ודעתו. ולאידך מאן דאמר די בתלמיד לבד, כי מאחר שעקר הוא כדי שישאר דעתו בעולם, על-כן די גם בתלמיד לבד, כי זהו עקר השלמות, שישאר דעתו בעולם הזה גם בעת ההסתלקות, כשהנשמה עולה למעלה. כי מי שידע קצת בידעתו ויתברך, הוא יודע שעקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך הוא רק שאנחנו מעולם הזה השפל נגדל ונקדש שמו יתברך, וזהו עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך, כמו שכתוב: ואכית תהלה מגושי עפר מקרוצי חמר וכו', כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים, שהם עובדים אותו ויתברך, ואף-על-פי-כן עקר התענוג והשעשוע שלו – בפעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה. ועל כן צריכין להשאיר אחריו בן או תלמיד, כדי שישאר דעתו למטה, שיהיה בבני עולם הזה השפל. כי בשנשאר דעתו למטה על-ידי בן או תלמיד, נחשב כאלו הוא בעצמו מושג נשאר בעולם:

וכל אדם יכול לקים זאת, להעמיד תלמידים. כי בששנים מדברים יחד ביראת שמים, אזי כשאחד מאיר לחברו באיזה דבור, נחשב חברו אצלו בחינת תלמיד. ולפעמים נעשה להפך, והינו כשאחר כף הוא מקבל מחברו איזה דבור, אזי נעשה הוא בבחינת תלמיד לגבי חברו. וצריך כל אדם לזהר, להשתדל ולעסוק בזה, כי לא תהיה בראה לשבת יצרה (ישעיה מו), כי צריך כל אחד לעסוק ביישובו של עולם, שיהיה העולם ממלא מבני אדם, כמו שכתוב (בראשית א): ומלאו את הארץ, כי זה עקר ישוב העולם, כשהעולם ממלא מבני אדם, הינו מבני דעה. כי מי שאין בו דעת, אינו אדם כלל כנ"ל. והינו כמו שהאדם מצוה להעמיד בנים בעולם בשביל קיום העולם, כן הוא מצוה להכניס דעת ויראת שמים בבניו ובתלמידים, כי זה עקר המצוה, שמצוה להעמיד תולדות לקים העולם, כי העקר – להעמיד תולדות ממין בני אדם דוקא, ולא מין בהמות וחיות בדמות אדם. על-כן כל זמן שאין מאיר הדעת בבני אדם, ואינם יודעים ומרגישים אלקותו ויתברך וממשלתו, אינם בכלל בני אדם, מאחר שאין בהם דעת לדעת את ה', שזה עקר גדר האדם. ועל כן נחשב העולם פתחו ובהו, ועל זה נאמר: לא תהו בראה לשבת יצרה, כי צריכין לישב את העולם, שיהיה העולם מיושב מבני אדם דקא, דהינו מבני דעה, שידעו את השם יתברך. וזהו גם כן מצוה: ומלאו את הארץ, שצריכין למלאות את הארץ בבני אדם. הינו שכל אדם מצוה שידבר עם חברו ביראת שמים כדי להכניס דעת בחברו, שזה עקר ישוב העולם, שיהיה העולם מיושב מבני אדם, הינו מבני דעה, שידעו את השם יתברך כנ"ל. על-כן צריך כל אחד לעסוק בזה – להכניס דעת ויראת שמים בחברו, שעל-ידיה נעשה חברו בחינת תלמיד אצלו, ואזי כשימלאו ימיו ויגיע זמן הסתלקותו, אזי יתלבש בזה הדבור שהכניס בחברו, ויהיה נחשב כאלו הוא בעצמו

ממש קים בזה העולם, כמו שכתוב: אשר אין חליפות למו – חד אמר בן, וחד אמר תלמיד. נמצא כשנשאר בן או תלמיד אחריו, אזי יש חליפות למו, הינו כי יש לו חליפין, מאחר שנשאר דעתו אחריו על ידי בן או תלמיד כנ"ל. כי עקר הוא הדעת, וכשנשאר הדעת אחריו על ידי בן או תלמיד, נחשב כאלו הוא ממש נשאר קים בעולם. וזה חליפות – ראשי תבות: פי ידבר חכמות והגות לפי תבונות (תהלים מט); פי עקר הוא הדעת, שהוא בחינת: פי ידבר חכמות והגות לפי תבונות, שזהו עקר ההשגחה והחליפות שנשאר מן האדם אחריו, והינו מה שהיה מדבר חכמה ותבונה עם חברו והכנים בו דעת אמת ויראת שמים כנ"ל. ועל בן פי ידבר חכמות והגות לפי תבונות – ראשי תבות "חליפות", כי זה עקר החליפות וההשגחה כנ"ל:

ובאמת בן ותלמיד הוא בלו חד. כי הבן הוא גם בן תלמיד כנ"ל, וגם התלמיד הוא בחינת בן, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין צט: וע"ש גם בדף יט): כל המלמד בן חברו תורה, באלו עשאו; כי נחשב כאלו עשה את הגוף של התלמיד גם בן, כי מקדם לא היה נקרא בשם אדם כלל, מאחר שלא היה בו דעת ולא היה רק דמות אדם, נמצא שעל ידי שלמד עמו תורה והכנים בו דעת, על ידי זה נחשב כאלו עשאו ממש, עליון גם התלמיד הוא בחינת בן:

ה אמנם, מי שרוצה לדבר עם חברו ביראת שמים כנ"ל, הוא צריך שיהיה לו יראת שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעין אצל חברו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו:): כל מי שיש בו יראת שמים, דבריו נשמעין, וגם כדי שיתקומו דבריו אצל חברו. כי לפעמים מדבר אחד עם חברו, ותכף ומיד עובר וחולף הדבור מלב חברו, ואינו מתקם אצלו כלל. עליון צריך לזה יראת שמים. כי מי שיראת חטאו קודמת לחכמות, חכמתו מתקיימת (אבות פ"ג), הינו שיש קיום לדבריו אצל חברו. נמצא: מי שרוצה להכנים דעת בחברו, הוא צריך שיהיה לו יראת שמים, כדי שיהיו דבריו נשמעין וכדי שיתקומו דבריו. וזהו: אשר אין חליפות למו, ולא יראו אלקים (תהלים נח). הינו כשאין נשאר דעתו אחריו על ידי בן או תלמיד, שזה בחינת חליפות כנ"ל, זה סימן שלא יראו אלקים, כי על ידי יראה נשאר דעתו אחריו כנ"ל:

ו על ידי זה שעוסקים לדבר אחד עם חברו להכנים בו דעת ויראת שמים ולהעמיד תלמידים כנ"ל, על ידי זה נכנסין אורות המקיפים, והינו שזוכה להבין ולדע מה שלא היה מבין וידע מתחלה. כי מה שאדם מבין ומשיג בשכלו זה בחינת פנימי, כי זה השכל נכנס לתוך שכלו; אבל מה שאין יכול להכנס לתוך שכלו, והינו מה שאי אפשר לו להבין, זה בחינת מקיפים, כי זה הדבר מקיף סביבות שכלו, ואי אפשר לו להכניסו בפנים בתוך שכלו, כי אי אפשר לו להבין זאת, מחמת שהוא בחינת מקיף אצלו. וכשעוסק לדבר עם בני אדם, ומכנים בהם דעתו, נמצא שנתרונן מחו מחשכל והדעת שהיה לו, אזי על ידי זה נכנס השכל המקיף לפנים, כי על ידי שנתרונן שכלו על ידי שהכנים דעתו בחברו, על ידי זה נכנס המקיף לפנים, וזוכה להבין בחינת השכל המקיף, והינו שמבין מה שלא היה יכול להבין מתחילה כנ"ל:

ויש כמה בחינות במקיפים, כי מה שמקיף לזה, הוא בחינת פנימי אצל חברו, שהוא במדרגה למעלה ממנו, וכן למעלה מעלה. ויש שכל, שהוא בחינת מקיף לזה, ואצל אחר זה השכל הוא נמוך אפילו

מבחינת פנימי, מחמת שהוא במדרגה גבוה ממנו הרבה, ועל ידי שמדבר אחד עם חברו ביראת שמים ומכנים בו דעתו, על ידי זה נכנס מקיף שלו לפנים כנ"ל. וכן למעלה מעלה, שכל אחד לפי בחינתו ומדרגתו נכנס מקיף שלו לפנים, על ידי שמדבר עם חברו ותלמידו ומכנים בו דעתו כנ"ל. וזהו (דברים ל): כי קרוב אליך הדבר מאד, בפיך ובלבבך לעשותו. כי קרוב אליך הדבר מאד – הינו לקרב אליך הדבר שהוא בבחינת מאד, בחינת מקיפים, שהם נעלמים ורחוקים מאד מן האדם, ולקרובם אליך להכניסם בפנים – זה תלוי בפיך ובלבבך לעשותו. בפיך ובלבבך – זה בחינת: פי ידבר חכמות והגות לפי תבונות, הינו שישגלה חכמתו ותבונתו לתלמידיו כנ"ל. וזהו: לעשותו – בחינת כאלו עשאו כנ"ל, ועל ידי זה יוכל להכנים ולקרוב המקיפים, שהם בחינת מאד, להכניסם לפנים כנ"ל:

ולמעלה מן הכל הם המקיפים העליונים של חכם הדור, שהוא הרבי שבדור, שעל ידי שזה הרבי והחכם שבדור עוסק לדבר עם תלמידיו ומכנים בהם דעתו, על ידי זה נכנסים המקיפים שלו לפנים. והמקיפים שלו הם בחינת אריכות ימים ושנים, כי המקיפים שלו הם בחינת עולם הבא, שהוא יום שכלו ארץ (קידושין לט: חולין קמב), כי שם הוא למעלה מחזקון. כי כל הזמן של כל העולם הזה בלו, מה שהיה ומה שיהיה, הוא בלו אין ואפס נגד יום אחד, ואפילו נגד רגע אחת של עולם הבא, שהוא יום שכלו ארץ. ושם אין שום זמן, כי הוא בחינת למעלה מחזקון, רק סדר הזמנים שיש שם הם בחינת השגות של המקיפים. שיש מקיפים שהם בחינת ימים, ויש מקיפים שהם בחינת שנים, בחינת: תקופות הימים (שמואל א), תקופות השנים (שמות לד ודברי הימים ב כד); ואלו המקיפים שיש שם, הם בחינת סדר הזמנים שם. והשגות מקיפים הללו זה עקר התענוג והשעשוע של עולם הבא; אשרי מי שזוכה להשיגם. וזה בחינת תכלית הדיעה, כי תכלית הדיעה אשר לא נדע. כי השגות אלו המקיפים, שהם בחינת שעשוע עולם הבא, זה בחינת (תהלים לא): מה רב טובך אשר צפנת ליראוך, כי הם הם רב טוב הצפון וטמון וסתום מעין כל. וזהו: מה רב טובך – מה דיקא, כי הם בחינת מה, בחינת: מה חמית מה פשפשת, בחינת תכלית הדיעה אשר לא נדע. וזה בחינת שפע הכתר, כי כתר הוא בחינת מקיף, כמו שכתוב (שופטים כ): כתרו את בנימין וכו'.

ו זה החכם שזוכה לאלו המקיפים הנ"ל, בחינת שפע הכתר, הוא צריך שיהיה לו בחינת בל, בחינת (ר"חא בט): כי כל בשמים ובארץ, ותרומתו: דאחד בשמיא וארעא (זוהר בראשית לא ובתיקון כב).. הינו שיהיה אויחו ומכנים שני העולמות, עולם העליון ועולם התחתון, שהם בחינת שמים וארץ. כי הצדיק והחכם הנ"ל הוא צריך שיהיה אויחו בשניהם, לנים את כל אחד ואחד בבחינתו. כי יש דרי מעלה ויש דרי מטה, והינו עולם העליון ועולם התחתון, בחינת שמים וארץ, וצריך הצדיק להראות לדרי מעלה, שאינם יודעים כלל בידיעתו ותרבוה, שזה בחינת השגחה של מה, בחינת: מה חמית מה פשפשת, בחינת: איך מקום כבודו; ולחפץ צריך להראות לדרי מטה, שאדרבא, מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו). כי יש שזכני עפר, שהם בני אדם המונחים במדרגה התחתונה, ונדמה להם שהם רחוקים מאד ממנו ותרבוה, וצריך הצדיק לעוררם ולחייבם, בבחינת (שם כו): הקיצו ורגעו שכלי עפר. ולגלות להם שח' עמם, והם סמוכים אליו ותרבוה, כי מלא כל הארץ כבודו. ולחזקם ולעוררם, שלא יהיו מראשין עצמן, חס ושלום, כי עדן הם אצל השם ותרבוה וקרובים אליו, כי מלא כל הארץ כבודו.

וזה בחינת כל, שיש להצדיק, בחינת: כי כל בשמים ובארץ, דאחד בשמיא וארעא, הינו שהוא אחדו ומקנים שני העולמות: עולם העליון הוא אחדו ומקנים בבחינת מה, בחינת איה מקום כבודו, ועולם התחתון הוא מקנים בבחינת מלא כל הארץ כבודו. ונענין לקמן (סי' ס"ח), שם מבאר גם כן ענין זה בבאור יותר קצת. והכלל – שהצדיק, עקר שלמותו – בשניש לו שני הבחינות הנ"ל, דהינו שידע איך לדבר וללמד ולהאיר בכל אחד ואחד, בדרי מעלה ודרי מטה, בעליונים ובתחתונים, בשמים ובארץ, שהם בחינת גדולים וקטנים, הינו שלגדולים במעלה, בני עליה, בחינת דרי מעלה, צריך שיהיה כח להצדיק להראות להם ולגלות להם, שעדיין אינם יודעים כלל מהשם ותברך, בחינת: מה חמית מה פשפשת וכו'; וזה הלמוד וההשגה הוא צריך להאיר ולהכניס בהגדולים במעלה, שהם בחינת דרי מעלה. ולהפך, יש בני-אדם שמונחים במדרגה התחתונה מאוד, עד שהיו מראשין את עצמן לגמרי, חס ושלום, כי נדמה להם שהם רחוקים מאוד מהשם ותברך, וכבר אבד נצחם ותחלתם מה – צריך הצדיק שיהיה לו כח לעוררם ולהקיצם, שלא יהיו מראשין עצמן בשום אופן בעולם, יהיה איך שיהיה, ולהראות להם ולהאיר בהם, כי עדין ה' עמם ואצלם וקרוב להם, ואפלו בתוך הארץ ממש, אפלו אם נפל לשאול תהתיות, חס ושלום, אף-על-פי-כן שם דיקא נמצא כבודו ותברך, כי מלא כל הארץ כבודו. וזה בחינת כל, שיש להצדיק וכו', כנ"ל:

ח גם זה החכמה הדור הנ"ל צריך לידע איזה מקיפים שהוא צריך להמשיכם ואיזה מקיפים שאין צריך להמשיכם, ובשכיל זה יש דברים שאין רשאים לגלותם בפני התלמידים, כי אם יגלה אותן הדברים, וינסו מקיפים אחרים בתוך שכלו כנ"ל. ולפעמים אין צריך לקבל אלו המקיפים, כמו למשל, בשערב מדבר עם תלמידו איזה פשט בגמפ"ת וגמרא, פרוש, תוספות, ובתוך דבריו הוא בא על איזה קשיא, ואותו הקשיא היה בתחלה בבחינת מקיף אצלו, כי לא ידע ממנה בתחלה, ותכף כשנפול בשכלו זאת הקשיא, הוא אומרה בפני תלמידו, ובתוך כך בשמסביר לו הקשיא, נופל בשכלו תריון על הקשיא, נמצא שחוזר ומשיג מקיף אחר, שהוא תריון על הקשיא, ואזי אומר גם התריון בפני התלמיד. אך בשמגלה גם התריון בפני התלמיד, אזי נכנס בו עוד מקיף אחר, ואז עלידי זה השכל שבא עליו עתה, הדרא קשיא לדוכתא, ואדרבא, עתה הקשיא חזקה ורחבה יותר מבתחלה. נמצא שעלידי שגלה התריון בפני התלמיד, שעל ידי זה נכנס בו מקיף אחר, דהינו שכל חדש, שעל ידי זה חזרה הקשיא למקומה ביתר עז, כי עתה הקשיא חזקה ורחבה יותר מבתחלה. כמו-כן יש בהשגות, שיש דברים שאסור לגלותם, כי אם יגלה זה התריון בפני התלמיד, יכנס בו מקיף חדש, שעלידו יהיה הקשיא חזקה ורחבה יותר מבתחלה, עד שיוכל לנכנס בהשגות מקיפים שהם למעלה מהזמן, שאין הזמן מספיק לבאר הקשיות והתרוצים שיש שם, כי הם למעלה מהזמן. כי כל מה שהוא מגלה איזה שכל, קשיא או תריון, נכנס בו שכל חדש שהוא בחינת מקיף כנ"ל. עליכן אם לא יהיה נזהר בדבריו, לדקדק איזה דבר לגלות ואיזה דבר שלא לגלות, עלידי זה יתה נכנס בקשיות ותרוצים שאין הזמן מספיק לבארם, כי הם בחינת מקיפים שהם למעלה מהזמן כנ"ל. עליכן מברר החכם לעשות סוג לדבריו, לדקדק ולזהר מה לגלות ומה שלא לגלות, באפן שלא ישיג רק אותן המקיפים שצריך להשיג, ולא יבוא להשיג מקיפים שאין צריך להשיג:

וזה בחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: בשעלה משה למרום, מצאו להקדוש-ברוך-הוא שהיה קושר בתרים לאתיות.

אמר לו: רבותו של עולם מי מעכב על ידך. אמר לו: עתיד אחד לעמוד ועקיבא בן יוסף שמו, שיהיה דורש על כל קוץ וקוץ תלי תליון של חלכות. אמר לו: רבותו של עולם ראוי שתתנתן תורה על ידו. אמר לו: שתק כך עלה במחשבה (מנחות כט:). ולכאורה קשה, מה אמר לו השם ותברך שתק וכו', הלא כבר אמר הקשיא, ומה זו שתיקה, מאחר שבכך הקשה מה שתקשת. אך תכף כשאמר משה הקשיא, נפל בשכלו תריון על הקשיא. אך אם היה אומר את התריון, היה נכנס בו מקיף אחר, ויהיה בא על קשיא יותר חזקה ורחבה מבתחלה. עליכן אמר לו השם ותברך "שתק" על התריון, הינו שישתק ולא יגלה את התריון, כדי שלא יבוא על קשיא יותר חזקה מבתחלה. וזהו: כך עלה במחשבה, הינו שתכף בשמגליו את השכל הפנימי, אזי עלה במחשבה שכל אחר חדש, כי נכנס מקיף אחר לפניו, ועליכן צריכין לשתק, כדי שלא יבוא למקיפים שאין צריכין להשיגם כנ"ל, וזהו: שתק, כך עלה במחשבה, כנ"ל:

וזה פרוש: הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סוג לתורה (אבות פ"א). הוו מתונים בדין – זה בחינת שצריך החכם הנ"ל להיות לו מתינות, לידע איך לדבר עם כל אחד ואחד; שלפני בחינת דרי מעלה יגלה להם ההשגה של מה, בחינת: מה חמית וכו'; ולפני דרי מטה יגלה ההשגה של מלא כל הארץ כבודו. וזה בחינת דין, בחינת משפט, בחינת (תהלים עה): כי אלהים שפט, זה ישפיל וזה ירים – שהגבוהים הוא צריך להשפיל, להראות להם שאינם יודעים כלל בדיעתו ותברך, והקטנים, בחינת שוכני עפר, צריך להרים, לעוררם ולהקיצם שלא יתיאשו, כי מלא כל הארץ כבודו, כנ"ל. וזהו: והעמידו תלמידים הרבה – כי כשזוכה להשגה כזו, להאיר בגדולים וקטנים וכו' כנ"ל, בודאי יעמיד תלמידים הרבה, כי כלם צריכים אליו, כי יש לו כח ללמד עם כלם כנ"ל. וזהו: ועשו סוג לתורה – בחינת (אבות פ"ג): סוג לחכמה שתיקה; כי צריך לעשות סוג לדבריו, לשתק לפעמים, בחינת: שתק, כך עלה במחשבה, כנ"ל. כי עלידי שזוכה להעמיד תלמידים הרבה, עלידי זה הוא זוכה להשיג את המקיפים, דהינו שמושיג ומכין מה שלא היה יכול להשיג מתחלה, עליכן הוא צריך לעשות סוג לדבריו ולשתק לפעמים, כדי שלא יכנס במקיפים שהם למעלה מהזמן, שאין הזמן מספיק לבאר הקשיות והתרוצים שיש שם כנ"ל:

ואלו השני בחינות של דרי מעלה ודרי מטה, דהינו השגה של בחינת מה והשגה של בחינת מלא כל הארץ כבודו, הם בחינת השגה של בחינת בן והשגה של בחינת תלמיד, כי אף-על-פי שכן ותלמיד בלו חד כנ"ל, כי הכן הוא גס-פן תלמיד, כנ"ל, והתלמיד הוא גס-פן בחינת בן, כי נחשב כאלו עשאו כנ"ל, אף-על-פי-כן יש הפרש בין בן לתלמיד. כי הכן שהוא תלמיד הוא במעלה יתרה מתלמיד לבד, כי הכן הוא בלו נמשך מן האב, מראשו עד רגלו, ואין בו שום שיערה שאינה נמשכת ממוח האב, עליכן בחינת ההשגה של הכן גדולה יותר במעלה מהשגה של בחינת התלמיד. וזהו בחינת החלוק שבין נבואת משה רבנו לשאר נביאים; כי משה ראה באספקלריא המאירה, והם ראו באספקלריא שאינה מאירה (יבמות מט:), שהיו בחינת החלוק שבין השגת דרי מעלה להשגת דרי מטה, שהם בחינת בן ותלמיד. כי משה השיג בחינת (שמות לג): כי לא יראני האדם וחי, זה בחינת ההשגה של מה, בחינת: מה חמית וכו', שהיו ההשגה של דרי מעלה, בחינת בן, וישעיה, שהיה במדרגה קטנה ממושה, אמר (ישעיה ו): ואראה את ה' – זה בחינת השגה של דרי מטה, בחינת תלמיד, בחינת מלא כל הארץ כבודו. כי אף-על-פי

שִׁידַע וְשִׁעָה שֵׁשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל בְּחִינַת מֶה, אֶחָד-עַל-פִּירְכֵּן אָמַר לְפִי מְדַרְגָּתוֹ, שֶׁהוּא הָיָה בְּבִחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ בְּבוּדוֹ, בְּחִינַת: וְאַרְאֶה אֶת ה'. נִמְצָא שֶׁבֶן וְתַלְמִיד הֵם בְּחִינֹת דְּרֵי מַעֲלָה וְדְרֵי מַטָּה, הֵינּוּ הַהֲשָׁגָה שֶׁל מֶה, בְּחִינַת: מֶה חֲמִית מֶה פִּשְׁפֻּשֶׁת, בְּחִינַת: אֵיזָה מְקוֹם בְּבוּדוֹ, בְּחִינַת: כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם – זֶה בְּחִינַת הַשָּׁנָה הַבִּינָה, הַשָּׁנָה דְּרֵי מַעֲלָה, וְהַשָּׁנָה שֶׁל מְלֹא כָל הָאָרֶץ בְּבוּדוֹ, בְּחִינַת: וְאַרְאֶה אֶת ה', זֶה בְּחִינַת הַשָּׁנָה הַתַּלְמִיד, הַשָּׁנָה דְּרֵי מַטָּה. כִּי הֵבֵן שֶׁהוּא נִמְשָׁךְ בְּלוֹ מִמּוֹחַ הָאֵב, עַל-פֶּן זֹכֶה לַהֲשָׁגָתוֹ אֲכִיו מִמֶּשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶה, שֶׁהוּא הַהֲשָׁגָה שֶׁל הֶרֶבִי וְהַחֲכָם שֶׁבְּדוֹר כָּנָל. אֲבָל הַתַּלְמִיד אֵין מְקַבֵּל רַק בְּחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל דְּרֵי מַטָּה, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ בְּבוּדוֹ וְכו' כָּנָל:

ט וְצִרְיָה לְכַלל הַעוֹלָמוֹת, עֲלִיזֹן בְּתַחֲתוֹן וְתַחֲתוֹן בְּעֲלִיזֹן, שִׁיחִיָּה הֵבֵן כְּלוּל מִבְּחִינַת תַּלְמִיד, וְכֵן הַתַּלְמִיד יִהְיֶה כְּלוּל מִבְּחִינַת הֵבֵן, כְּדֵי שִׁיחִיָּה לָהֶם יִרְאֶה. כִּי הֵבֵן, שֶׁהוּא בְּבִחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל מֶה, בְּחִינַת: מֶה חֲמִית וְכו', וְאִם-כֵּן לֹא יִהְיֶה לוֹ יִרְאֶה כְּלוּל, מֵאֲחֵר שֶׁאֵינוֹ יִרְאֶה כְּלוּל בְּבוּדוֹ יִתְבָּרֵךְ. וְעַל-כֵּן צִרְיָה שִׁיחִיָּה הֵבֵן כְּלוּל מִבְּחִינַת תַּלְמִיד, לַהֲרֹאוֹת לְבְּחִינַת הֵבֵן גַּם-כֵּן קִצַּת מִהַהֲשָׁגָה שֶׁל בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ בְּבוּדוֹ, כְּדֵי שִׁיחִיָּה לוֹ יִרְאֶה. וְכֵן הַתַּלְמִיד שֶׁהֲשָׁגָתוֹ בְּחִינַת מְלֹא כָל הָאָרֶץ בְּבוּדוֹ, וְאִם-כֵּן יוּכַל לַהֲתַבְטֵל בְּמַצִּיאוֹת, וְעַל-כֵּן צִרְיָה לַהֲרֹאוֹת לוֹ קִצַּת מִהַהֲשָׁגָה שֶׁל בְּחִינַת הֵבֵן, דְּהֵינּוּ בְּחִינַת מֶה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַטֵּל בְּמַצִּיאוֹת, וְיִהְיֶה לוֹ יִרְאֶה:

י וְעַל-יְדֵי כְּלָלִיּוֹת בֵּן וְתַלְמִיד, עַל-יְדֵי-זֶה מִי שֶׁהוּא אִישִׁיחִיל, וְאֵינוֹ הַחֶפֶץ (שְׁקוֹרִין: רַעֲמֹזֶל, שְׁלִימֹזֶל), הוּא יִכּוֹל לְקַבֵּל בְּעַת הָאֲכִילָה הָאֶרֶץ הָרָצוֹן, דְּהֵינּוּ שִׁיחִיָּה לוֹ הָרָצוֹן בְּעַת הָאֲכִילָה, וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִכְסֹף מֵאֵד אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּרָצוֹן מִפְּלָג, בְּלִי שׁוֹם וְדִיעָה, שֶׁלֹּא יֵדַע כְּלוּל מֶה הוּא רִוְצָה. וְזֶה בְּחִינַת (תַּחֲלִים קמח): וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ. בְּעֵתוֹ זֶה בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן כָּנָל, בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כג): בְּעַת יֵאָמֵר לְעֶקֶב וּלְיִשְׂרָאֵל מֶה פָּעַל אֵל, כְּמוֹ שֶׁאֲמַר רַבְתִּינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָּה (וִירוּשָׁלַי שַׁבַּת פ"ב): עֲתִידִין צְדִיקִים שִׁיחִיָּה מִחֻצָּתָן לַפְּנִים מִפְּלִיגֵי-הַשָּׂרָה. מִחֻצָּה זֶה בְּחִינַת מְקִיפִים, שֶׁהֵם מִחֻצָּה שֶׁל הַשָּׂכָל. וְלַעֲתִיד יִהְיֶה מִחֻצוֹת הַמְקִיפִים שֶׁל הַצְדִּיקִים לְמַעֲלָה מִמְקִיפִים שֶׁל מִלְּאֲכִי־הַשָּׂרָה, וְאֵז יִהְיֶה הַשָּׁנָתָם בְּחִינַת מֶה, בְּחִינַת: מֶה פָּעַל אֵל. וְזֹאת הֵעָרָה שֶׁל בְּחִינַת מֶה הוּא בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא לְמַעֲלָה מִן הַכֹּל, וְהוּא מִתְגַּלָּה בְּעַת הָאֲכִילָה, בְּבִחִינַת: וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ – בְּעֵתוֹ דִּקָּא, בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מֶה, בְּחִינַת: בְּעַת יֵאָמֵר לְעֶקֶב וּלְיִשְׂרָאֵל מֶה וְכו', בְּחִינַת מְקִיפִים כָּנָל, שֶׁהֵם בְּחִינַת מֶה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן כָּנָל:

וְזֶה שְׁמוֹתָגְלָה הָאֶרֶץ הָרָצוֹן בְּעַת הָאֲכִילָה דִּקָּא – דַּע, כִּי מִי שְׂרֹצָה לַחֲגוֹר מִתְנַיִן לַהֲיוֹת מִפְּרָגֵם, לִתֵּן פְּרָגָם לַהֲתַלְוִיִּים בּוֹ, הוּא צִרְיָה שִׁיחִיָּה אִישִׁיחִיל וְלֹא יִהְיֶה הַחֶפֶץ, שְׁקוֹרִין: רַעֲמֹזֶל "שְׁלִימֹזֶל", כִּי צִרְיָה שִׁיחִיָּה לוֹ קִצַּת מִמְשָׁלָה. כִּי כָל הַפְּרָגָם נִמְשָׁךְ מִהַמְלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּמִלָּה: (דְּנִיאל ד) אֵילָנָא דִּי חַיִּית דִּי רַבָּה וְתַקָּף וְכו' וּמִזֶּן לְכֹלָא בּוֹה, אֲנָת הוּא מְלָכָא. וְעַל-כֵּן מִי שְׂרֹצָה לְקַבֵּל פְּרָגָם, צִרְיָה שִׁיחִיָּה לוֹ קִצַּת מִמְשָׁלָה, כְּדֵי שִׁיחִיָּה לוֹ אֵיזָה שִׁיכּוֹת עִם הַמְלָכוֹת. וְזֶה בְּחִינַת (רוֹת ב): לַעֲת הָאֲכָל גְּשֵׁי חֵלֶם – אֵין חֵלֶם אֵלָּא מְלָכוֹת (זַבְחִים כב). כִּי צִרְיָה שִׁיחִיָּה לוֹ מִמְשָׁלָה, בְּחִינַת מְלָכוֹת, לַעֲת הָאֲכָל, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַפְּרָגָם כָּנָל. וְעַל-כֵּן בְּשֶׁהַפַּעַל חוֹגֵר מִתְנַיִן נִגְדָּא אֲשֶׁתוֹ וּמִחֻב עֲצָמוֹ לְפְרָגָם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּכַתְּבָה: וְאֵנָּה אֲפִלָּה וְאִקוּר וְאִזּוֹן וְכו', אֵז נֹתָנִים לוֹ קִצַּת מִמְשָׁלָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית

ג): וְהוּא יִמְשַׁל בָּהּ, כִּי עַל-יְדֵי הַמְּשָׁלָה הוּא יִכּוֹל לַהֲמַשִּׁיךְ הַפְּרָגָם כָּנָל. וְכֵן כָּל הַשָּׂרִים – כָּל מִי שֶׁצִּרְיָה לִתֵּן פְּרָגָם יוֹתֵר לְאֲנָשִׁים רַבִּים הַתַּלְוִיִּים בּוֹ, הוּא צִרְיָה שִׁיחִיָּה לוֹ יוֹתֵר מִמְשָׁלָה, כְּדֵי שִׁיכּוֹל לַהֲמַשִּׁיךְ הַפְּרָגָם עַל-יְדֵי הַמְּלָכוֹת כָּנָל. וְהַמְּלָכוֹת מְקַבֵּל הַפְּרָגָם מִן בְּחִינַת הַיָּדִים שֵׁשׁ בָּיִם הַחֲכָמָה, דְּהֵינּוּ הָרַמְזִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת יָדִים. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מִשְׁלִי א): נְמִיתִי יָדִי וְאֵין מְקַשִּׁיב, וּפִרְשׁ רַשִׁי דְּהֵינּוּ רַמְזִים, כִּי בְּשֶׁהַחֲכָם מִגְלָה חֲכָמָתוֹ, לְפַעְמִים אֹמֵר אֵיזָה דְּבוּר, שֶׁמִּרְמֹז בּוֹ רַמְזִים לְתַלְמִידָיו, דְּהֵינּוּ מֶה שֶׁאֵי אֲפָשָׁר לְבָאֵר בְּפִיו בְּפִרוּשׁ, רַק עַל-יְדֵי הָרַמְזִים שֵׁשׁ בְּהַדְּבוּר הֵם מְכִינִים בְּנִתָּה. וְאֵלּוֹ הָרַמְזִים הֵם בְּחִינַת יָדִים, בְּחִינַת: נְמִיתִי יָדִי כָּנָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַיָּדִים שֵׁשׁ בָּיִם הַחֲכָמָה, בְּבִחִינַת (תַּחֲלִים קד): זֶה הֵינּוּ גְדוֹל וְרַחֵב יָדִים. וּמֵאֵלּוֹ הַיָּדִים מְקַבֵּל בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת אֶת הַפְּרָגָם, בְּבִחִינַת (שֵׁם קמ"ח): פּוֹתֵחַ אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, הֵינּוּ שֶׁהַפְּרָגָם נִמְשָׁכֶת מִבְּחִינַת הַיָּדִים הַכָּנָל. וְזֶהוּ: וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן – בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּתוֹךְ הַפְּרָגָם כָּנָל, בְּבִחִינַת: וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ, כָּנָל. כִּי מִחֻמַּת שֶׁהַמְּלָכוֹת מְקַבֵּל הַפְּרָגָם מִיָּדִים אֵלּוֹ שֵׁשׁ בָּיִם הַחֲכָמָה, עַל-כֵּן מִתְגַּלָּה שֵׁם בְּתוֹךְ הָאֲכִילָה וְהַפְּרָגָם הָאֶרֶץ הַמְקִיפִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן כָּנָל. כִּי הַמְקִיפִים מְאִירִים בָּיִם הַחֲכָמָה שֶׁמִּגְלָה חֲכָם כָּנָל. וְזֶהוּ בְּחִינַת: זֶה הֵינּוּ גְדוֹל וְרַחֵב יָדִים וְכו', לְוִיתֵן זֶה יִצְרָתָה לְשֹׁחַק בּוֹ. לְוִיתֵן זֶה בְּחִינַת מְלָכוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה כז): לְוִיתֵן נָחַשׁ בְּרִיחַ, לְוִיתֵן נָחַשׁ עֲקָלָתוֹ, וּפִרְשׁ רַשִׁי: מְלָכוֹת. וְזֶהוּ: לְשֹׁחַק בּוֹ – בְּחִינַת שְׂחָקִים, שֶׁשֵּׁם שׂוֹחֲקִין מִן (חֲגִיגָה יב:), דְּהֵינּוּ פְּרָגָם. הֵינּוּ שֶׁהַמְּלָכוֹת בְּחִינַת לְוִיתֵן מְקַבֵּל הַפְּרָגָם מִן הַיָּדִים שֵׁשׁ בָּיִם הַחֲכָמָה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת: זֶה הֵינּוּ גְדוֹל וְרַחֵב יָדִים, כָּנָל, וְכִשְׁמוֹנִיעַ הַפְּרָגָם לַהֲמַלְכוֹת, שֵׁם הִיא נִשְׁחָקֶת וְנִכְתָּשֶׁת לִתֵּן לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חֶלֶק פְּרָגָם כְּפִי מֶה שְׂרָאוֹ לוֹ. וְזֶהוּ: לְשֹׁחַק בּוֹ – בְּחִינַת שְׂחָקִים, שֶׁשֵּׁם שׂוֹחֲקִין מִן. כִּי הַפְּרָגָם, שֶׁהִיא בְּחִינַת מֶה, נִשְׁחָקֶת וְנִכְתָּשֶׁת אֲצֵל בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת לְוִיתֵן, שֶׁמְקַבֵּל הַפְּרָגָם מִבְּחִינַת: זֶה הֵינּוּ גְדוֹל וְרַחֵב יָדִים, הֵינּוּ מִן הַיָּדִים שֵׁשׁ בָּיִם הַחֲכָמָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת רַמְזִים כָּנָל. וְזֶהוּ: כָּלֵם אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּן לְתַת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ, כִּי הַכֹּל מִסְתַּבְּלִין וּמִצְפִּין עַל פְּרָגָם, וְהַמְּלָכוֹת מְלַקְטִים וּמְקַבְּצִין כָּל אֵלּוֹ הַבְּטָחוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם, מֶה שֶׁכָּלֵם מִצְפִּין וּמִסְתַּבְּלִין עַל פְּרָגָם, וְעַם אֵלּוֹ הַבְּטָחוֹנוֹת עוֹלָה הַמְּלָכוֹת וּמְקַבֵּל פְּרָגָם מִן יָדִים כָּנָל. וְזֶהוּ: כָּלֵם אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּן, הֵינּוּ עַל-יְדֵי הַבְּטָחוֹנוֹת כָּנָל, שֶׁכָּלֵם יִשְׁבְּרוּן אֵלָיו, וּמִצְפִּין וּמִסְתַּבְּלִין עַל פְּרָגָם, עַל יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ הַפְּרָגָם עַל-יְדֵי הַמְּלָכוֹת כָּנָל. וְזֶהוּ: לְתַת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ – בְּעֵתוֹ דִּקָּא, בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן, שֶׁהוּא לְעֶקֶב וּלְיִשְׂרָאֵל מֶה פָּעַל אֵל, בְּחִינַת: וְאַתָּה נֹתֵן לָהֶם אֶת אֲכֻלָּם בְּעֵתוֹ, בְּחִינַת: פּוֹתֵחַ אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן, כָּנָל. וְזֶהוּ: כִּי יִמְיָךְ וּזְרוּעָךְ וְאוֹר פְּנִיךָ כִּי רָצִיתָם (תַּחֲלִים מד). יִמְיָךְ וּזְרוּעָךְ – זֶה בְּחִינַת הַיָּדִים כָּנָל, שֶׁכָּהֵם מִתְגַּלָּה הָאֶרֶץ הַמְקִיפִים, שֶׁהוּא בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן כָּנָל. וְזֶהוּ: וְאוֹר פְּנִיךָ כִּי רָצִיתָם, כִּי הֵם בְּחִינַת הָאֶרֶץ הָרָצוֹן, כָּנָל. וְזֶהוּ: אֲשִׁרִיד אֶרֶץ שְׁמִלְכָה בְּיַדְרִין וְשִׁרִיד בְּעַת יֵאָבֵלוֹ (קַהֲלַת י). חֲרוֹת זֶה בְּחִינַת יוֹבֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת בֵּן וְתַלְמִיד, כִּי יוֹבֵל הוּא אוֹתִיּוֹת: וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדִי וְיִ (יִשְׁעִיָּה נד), דְּהֵינּוּ כְּלָלִיּוֹת בֵּן וְתַלְמִיד. כִּי בְּנֵיךְ זֶה בֶּן, לְמוֹדִי ה' הֵם תַּלְמִידִים, וּמְכַלְלִיּוֹת בֵּן וְתַלְמִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת יוֹבֵל, בְּחִינַת חֲרוֹת, מִשֵּׁם מְקַבֵּל הַמְּלָכוֹת הַפְּרָגָם כָּנָל. וְזֶהוּ: אֲשִׁרִיד אֶרֶץ שְׁמִלְכָה בֵּן חוֹרִין – שֶׁמְלָכוֹת מְקַבֵּל הַפְּרָגָם מִבְּחִינַת חֲרוֹת, בְּחִינַת יוֹבֵל וְכו' כָּנָל. וְזֶהוּ: שִׁרִיד בְּעַת יֵאָבֵלוֹ, בְּעַת, זֶה בְּחִינַת הַתְּגַלּוֹת הָרָצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּשַׁעַת אֲכִילָה, בְּחִינַת: בְּעַת יֵאָמֵר וְכו' כָּנָל. וְזֶה בְּחִינַת (תַּעֲנִית ה:): אֵין מְסִיחִין בְּסַעֲדָה, כִּי אֵז, בְּשַׁעַת סַעֲדָה, מְאִיר

הארת הרצון, שהוא בחינת הארת המקיפים, שהם בחינת שתירה, בחינת: שתק, כך עלה במחשבה, כנ"ל:

יא וזה בחינת חנכה. כי ענין חנכה, דע, כי כל אחד ואחד בפני מה שזוכה לפעל בקשתו ביום הכפורים, דחינו בקשת סלח נא, כן יש לו חנכה, כי עלידי סלח נא נעשה חנכה. כי משה רבנו בקש (במדבר יד): סלח נא לעון העם הזה, על חטא המרגלים, ועלידי חטא המרגלים גרמו חרבן בית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית כט), שהשם יתברך אמר להם: אתם בכיתם בכיה של חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות. כי אותו הלילה ליל תשעה באב היה, שבו נחרב הבית המקדש, ומשה רבנו בקש על זה סלח נא, כי בזה החטא והפגם תלויים כל העונות, כי עלידייה חפגם נחרב הבית המקדש, ובזמן שבית המקדש, היה כנס היינו נקיים מעונות, כמו שכתוב (ישעיה א): צדק ילון בה, ופרש רש"י, כי תמיד של שחר היה מכפר על עברות של לילה, ותמיד של בין הערבים היה מכפר על עברות של יום, כי ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם ודקותם אין יכולין לשא עליהם המשא של עון אפלו יום אחד, עליכן אנו צריכין את הבית המקדש, שיכפר עלינו בכל יום. ומעת אשר חרב בית המקדש, אין אנו יכולים לנקות עצמנו מן העונות, כי אין מי שיכפר בעדנו. ומשה רבנו, עליו השלום, שידע כל זאת, עליכן מסר נפשו על ישראל, ובקש: סלח נא לעון העם הזה וכו', כי ידע שבזה החטא תלוי חרבן הבית, שהוא כולל כל החטאים כנ"ל. ובשזכה לפעל בקשתו, מזה נעשה בחינת חנכה בחינת חנכה, הפך חרבן הבית. וכן כל אחד בפני מה שזוכה לפעל בקשת סלח נא ביום הכפורים, שעלידי זה נתמקן פגם חרבן הבית, כמו כן נעשה בחינת חנכה בחינת, בחינת חנכה. נמצא שחנכה נעשה עלידי סלח נא כנ"ל, ועליכן רמו משה רבנו, עליו השלום, צרוף חנכה בפסוק סלח נא, כי סלח נא לעון העם הזה כגדל חסדך וכאשר נשאתה וכו' – הוא ראשי תבות "חנכה", כי חנכה נעשה עלידי סלח נא וכו' כנ"ל. וכן כל בחינות הנ"ל כלם כלולים בבית המקדש, כי בית המקדש כלול מבחינות בן ותלמיד, כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית טז): למה נקרא שמו הר המוריה, שממנו הוראה יוצאה לישראל – זה בחינת תלמיד. גם אמרו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש שו"ש ע"פ ערשנו רעננה): למה נקרא שמו חדר המטות שעלידי פרים ורבים ישראל – זה בחינת בן. ועליכן בית המקדש במקום הגרן (שמואל ב כד), זה בחינת פרנסה, שנמשך עלידי כלליות בן ותלמיד כנ"ל. וזה בחינת לחם הפנים שהיה בבית המקדש, זה בחינת האכילה והפרנסה, שנמשך על ידי כלליות בן ותלמיד, שבו נתגלה אורות המקיפים, שהם בחינת אור הפנים כנ"ל, כי אור הפנים זה בחינת ש"ע נהרין, בידוע, וש"ע הוא שתי פעמים "הפקה", כמובא. וזה בחינת (תהלים קד): להצחיל פנים משמן, ולחם לבב אנוש יסעד, הינו שבתוך האכילה מתגלה הארת המקיפים שהוא בחינת אור הפנים, בחינת: להצחיל פנים משמן ולחם וכו', ועליכן מצות חנכה בשמן, כי חנכה הוא בחינת חנכה בחינת, שעלידייה נמשך פרנסה ונתגלה אור הפנים, שזה בחינות לחם הפנים, בחינות: להצחיל פנים משמן ולחם וכו', כנ"ל. וזה בחינות (במדבר ו): יאר ה' פניו אליך ויחנך – זה בחינות חנכה, שעלידי נתגלה אור הפנים, בחינת: יאר ה' פניו וכו' כנ"ל. ומשה רבנו זכה לסוד חנכה, עלידי שמסר נפשו בשביל ישראל ונתן לבו עליהם להסתכל בצרתם, כי הוא היה רחמן ומנהיג אמת כנ"ל. ועקר צרת ישראל הוא המשא של עונות, חס ושלום, כנ"ל, ועליכן בקש עליהם סלח נא כנ"ל, ועל-

ידייה נעשה בחינת חנכה, בחינת חנכה בחינת חנכה, שהיה תלוי תקון כל הבחינות הנ"ל, כנ"ל. וזהו חנוכה – חנוכה, הינו כ"ה בכסלו. כסליו הוא אותיות: ויאר יי כי סר לראות (שמות ג) כי משה רבנו נתן לבו להסתכל בצרתן של ישראל. וזהו: כי סר לראות – לשון סר וזקף (מלכים ב). ועקר צרתן הוא המשא של עונות, חס ושלום, כנ"ל. והשם יתברך בשראה שהוא נותן לבו על זה, קראו אליו ויאמר: משה משה, ויאמר הנני – הנני לכהנה, הנני למלכות, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (מ"ר שמות פ"ב). הנני לכהנה – זה בחינת חנכה בחינת, כי משה שמש בשבעת ימי המלואים, כמו שכתוב (תהלים צט): משה ואהרן בכהנו (זכחים ק"ב). גם כהן הוא בחינת כלליות בן ותלמיד, כי כהן נאמר (ויקרא י): להורות את בני ישראל, להורות – לשון הוראה, זה בחינת תלמיד. גם להורות – לשון הריון, בחינת בן. הנני למלכות – זה בחינת מלכות הנ"ל, שעלידי נמשך הפרנסה, שבו נתגלה אור הפנים כנ"ל. וזה בחינת (בראשית יד): ומלכי צדק מלך שלם הוציא להם ויין, והוא כהן לאל עליון. מלכי צדק מלך שלם – זה בחינת מלכות. הוציא להם ויין – הינו בחינת פרנסה, שנמשך עלידי המלכות הנ"ל. והוא כהן – זה בחינת כהנה כנ"ל, שהוא בחינת כלליות בן ותלמיד, שמשם נמשך הפרנסה על ידי המלכות, כנ"ל:

יב וזה בחינת מנוח הראה; כשהראה היא בפנו השונה, היא פלוגה מכל הבחינות הנ"ל. כי הראה היא מאירת עינים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (חולין מט) – זה בחינת תלמיד, שהשגתו בחינת: ואראה את ה'. גם עלידי הראה בא שנה (כמבואר במ"א לעיל בס"ד) – זה בחינת השגת הבן, שהשגתו בחינת מזה, בחינת: מה חמית וכו', שזהו בחינת שנה, בחינת (ישעיה סד): עין לא ראתה אלקים וזלתה. ורוח החיים שבתוך הראה זה בחינת מקיפים הנ"ל, בחינת (קהלת א): סובב סובב הולך הרוח, בחינת (איוב ד): ורוח על פני יחלף, בחינת אור הפנים. ובשששמים של הראה הם בפנו השונה, עלידייה מאיר אור הפנים, בבחינת: להצחיל פנים משמן, הינו עלידי השמים של הראה מאיר אור הפנים, בחינת מקיפים. והידיים הנ"ל שיש בים החכמה כנ"ל, בהם נתגלה אור הפנים, בחינת מקיפים, שהם בחינת הארת הרצון, בבחינת: פותח את ידך וכו', כנ"ל. וזהו בחינת חת"ך, שהוא סופיתכות של פותח את ידך, שהוא השם של הפרנסה, כמובא. חת"ך שתי פעמים "רוח", הינו שבאלו הידיים הנ"ל נתגלה בחינת המקיפים, שהם בחינת: סובב סובב הולך הרוח, בחינת: ורוח על פני יחלף, כנ"ל. וזה בחינת (יחזקאל י): וידי אדם מתחת כנפיהם – זה בחינת כנפי הראה ששם סובב הרוח, בחינת מקיפים, שמשם נמשך בחינת הארת הידיים כנ"ל:

וזה בחינת: רוח איש יכלכל מחלחו (משלי יח). רוח איש – זה בחינת רוח החיים הנ"ל, שהוא בחינת: סובב סובב הולך הרוח, בחינת מקיפים שמשם נמשך פרנסה וכלכלה, בחינת: יכלכל וכו' כנ"ל:

יג ועליכן פשעונים ומדברים מאיזה חדוש שחדש החכם שבדור, אזי נופל יראה על זה שמדבר ומעין בהחדוש. כי בשחזורים את החדוש, אזי נתעורר ונתגלה ים החכמה, שמשם מקבל המלכות את הפרנסה, ואזי בא בחינת המלכות להמשיך פרנסה. ועקר היראה היא במלכות, כי מלכות היא מקור היראה, כמו שאמרו (אבות פ"ג): אלמלא מוראה של מלכות. ואזי נתעורר היראה של החכם שחדש זה החדוש, כי הפל תלוי ביראה, כי צריך שיהיה לו יראה, כדי שיהיה

דְּכָרֵיו נִשְׁמָעִין, וְכִדִּי שִׁיתְקִימוּ דְּכָרֵיו כִּנְל. וְעַל־כֵּן בְּשִׁחוּזִים אֶת הַחֲדוּשׁ, שְׂאֵזִי בֵּא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת לְקַבֵּל מִשָּׁם פְּרָנְסָה, וּמַלְכוּת הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כִּנְל, וְעַל־יְדִידוּת נִתְעוֹרֵר יִרְאָה שֶׁל הַחֶכֶם הַנְּל, עַל־כֵּן נֹפֵל יִרְאָה עַל זֶה שְׁמַעֲנָן בְּהַחֲדוּשׁ:

וְזֶה פְּרוּשׁ: מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיוּ בָּאִין בִּסְפִינָה, וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יֹשֵׁן, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֶעוֹר. נִזְדַּעְזַע רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְנִנְעַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לוֹ: מַה זֶּה, יְהוֹשֻׁעַ, מִפְּנֵי מַה נִּזְדַּעְזַעְתָּ. אָמַר לוֹ: מֵאוֹר גָּדוֹל רָאִיתִי בַּיּוֹם. אָמַר לוֹ: שְׂמָא עֵינָיו שָׁל לִוְיָתָן רָאִיתָ, שְׂנָאֵמַר: עֵינָיו בְּעַפְעָפִי שָׁחַר (כ"ב עד):

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – זֶה בְּחִינַת בֶּן וְתַלְמִיד. **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** – זֶה בְּחִינַת בֶּן, שֶׁהִשְׁגָּתוֹ בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת: מַה חִמִּית וְכו', בְּחִינַת: כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאֵדָם, בְּחִינַת: עֵין לֹא רָאֶתָה אֱלָקִים וּזְלַתָּה וְכו' כִּנְל. וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כִּי אֱלִיעֶזֶר – רֹאשִׁית־בָּבוֹת: עֵין לֹא רָאֶתָה אֱלָקִים וּזְלַתָּה יַעֲשֶׂה וְכו', שֶׁזֶּה בְּחִינַת בֶּן כִּנְל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד, שֶׁהִשְׁגָּתוֹ הוּא בְּחִינַת מֵלָא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: וְאִרְאָה אֶת ה', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהִשְׁגָּה שֶׁל דְּרִי מִטָּה, שְׂצָרִיד לְעוֹרֵרם וּלְהַקִּיצָם, שֶׁלֹּא יִתְיַאֲשׁוּ עַצְמָן כִּנְל, בְּכַחֲבִינַת: הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עִפְרָיִם, וְלִהְרָאוֹת לָהֶם כִּי מֵלָא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְזֶה בְּחִינַת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כִּי יְהוֹשֻׁעַ הוּא רֹאשִׁית־בָּבוֹת: יְחִיזוּ מִתִּיד נִבְלָתִי יְקוּמוּן הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עִפְרָיִם. וּמִשָּׁה רַבְּנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶכֶם הַדּוֹר, שֶׁהוּא מֵאִיר בְּבֶן וְתַלְמִיד כִּנְל, עַל־כֵּן הָיָה לוֹ בֶּן שֶׁהָיָה שְׂמֹו אֱלִיעֶזֶר וְתַלְמִיד שְׂשֹׂמֹו יְהוֹשֻׁעַ. כִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן מִשָּׁה הוּא בְּחִינַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל הַנְּל, כְּמוֹכָא בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְבָר פ' י"ט) עַל פֶּסוּק: וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר – הָאֶחָד הַמִּיָּחֵד, כִּי מִשָּׁה רַבְּנָה בָּשָׁשׁ עַל זֶה, שִׁיְהִיָּה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִיִּצְחָאִי חֲלָצִיו, וְנִתְקַם בֶּן:

וְזֶה: מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְכו'. מַעֲשֵׂה הוּא מַה שֶּׁעָ, כְּמוֹכָא בְּבִתְרִים, הֵינּוּ בְּחִינַת מְקִיפִים הַנְּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת שִׁעַ נְהוֹרִין שֶׁל אוֹר הַפְּנִינִים, בְּחִינַת מַה כִּנְל. וְזֶה: שֶׁהָיוּ בָּאִין בִּסְפִינָה, הֵינּוּ שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהֵם בְּחִינּוֹת בֶּן וְתַלְמִיד, הָיוּ מְחַלְקִין בֵּינֵם הַחֲכָמָה, שֶׁשָּׁם מִתְגַּלֵּין אוֹרוֹת הַמְּקִיפִים. וְזֶה בְּחִינַת סְפִינָה, לְשׁוֹן סִפּוֹן וּמִמוֹן, בְּחִינַת הַמְּקִיפִים שֶׁהֵם סְפּוּנִים וּמִמוֹנִין מַעֲיִן כֵּל, (כִּי הֵם בְּחִינַת: מַה רַב טוֹבָה אֲשֶׁר צִפְנָתָה לִירְאִיד, כִּנְל). וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלִי ל"א): הִיָּתָה כְּאֵנִיּוֹת סוֹחֵר – לְשׁוֹן סוֹחֵר סוֹחֵר, בְּחִינַת מְקִיפִים שֶׁהֵם בְּחִינַת סְפִינָה כִּנְל:

וְזֶה וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יֹשֵׁן, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֶעוֹר. כִּי הִשְׁגָּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן, הוּא בְּחִינַת שְׁנָה, בְּחִינַת: עֵין לֹא רָאֶתָה וְכו', בְּחִינַת מַה, בְּחִינַת: מַה חִמִּית וְכו' כִּנְל. אָבֵל הִשְׁגָּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד, בְּחִינַת דְּרִי מִטָּה, הוּא בְּחִינַת נֶעוֹר, בְּחִינַת: וְאִרְאָה אֶת ה', בְּחִינַת: מֵלָא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עִפְרָיִם. וְזֶה: וְהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יֹשֵׁן, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נֶעוֹר, כִּנְל. **נִזְדַּעְזַע רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְנִנְעַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.** נִנְעַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר – זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת בֶּן בְּתַלְמִיד, כִּי צָרִיד לְכָלֵל בֶּן בְּתַלְמִיד. לְהִרְאוֹת לְבְּחִינַת בֶּן בְּחִינַת הַהִשְׁגָּה שֶׁל הַתַּלְמִיד, כִּדִּי שִׁיְהִיָּה לוֹ יִרְאָה כִּנְל. וְזֶה: וְנִנְעַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הֵינּוּ שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁהוּא בְּחִינַת בֶּן, בְּחִינַת שְׁנָה כִּנְל, נִבְלָל בְּכַחֲבִינַת תַּלְמִיד, שֶׁהִשְׁגָּתוֹ בְּחִינַת נֶעוֹר כִּנְל. אָמַר לוֹ: מַה זֶּה, יְהוֹשֻׁעַ – מַה דִּיקָא, זֶה בְּחִינַת הַשְׁגָּה שֶׁל בְּחִינַת בֶּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה כִּנְל. זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת תַּלְמִיד בֶּן, כִּי הַתַּלְמִיד צָרִיד שִׁיְהִיָּה נִבְלָל בְּכַחֲבִינַת בֶּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת מַה, כִּדִּי שִׁיְהִיָּה לוֹ

יִרְאָה כִּנְל. וְזֶה (דְּבָרִים י'): מַה ה' אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מִעֲמֶךָ כִּי אִם לִירְאָה. מַה דִּיקָא, כִּי צָרִיד שִׁיְהִיָּה נִבְלָל בְּכַחֲבִינַת מַה, כִּדִּי שִׁיְהִיָּה לוֹ יִרְאָה כִּנְל. וְזֶה: מַה זֶה, יְהוֹשֻׁעַ – הֵינּוּ שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַכִּיָּא אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְבְּחִינַת הַשְׁגָּה שֶׁל מַה, כִּדִּי שִׁיְהִיָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת תַּלְמִיד, נִבְלָל בְּבֶן כִּנְל. מִפְּנֵי מַה נִּזְדַּעְזַעְתָּ. אָמַר לוֹ: מֵאוֹר גָּדוֹל רָאִיתִי בַּיּוֹם – שֶׁרָאָה אוֹר גָּדוֹל בֵּינֵם הַחֲכָמָה. אָמַר לוֹ: שְׂמָא עֵינָיו שָׁל לִוְיָתָן רָאִיתָ וְכו', – לִוְיָתָן זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּחִינַת: לִוְיָתָן זֶה יִצְרָתָה לְשַׁחַק בּוֹ, כֵּלָם אֱלִידִי יִשְׁכַּרְנוּ וְכו' כִּנְל. הֵינּוּ שֶׁהָיָה לוֹ, שֶׁרָאָה עֵינָיו שֶׁל לִוְיָתָן. וְהֵינּוּ מַה שֶּׁבְּחִינַת מַלְכוּת מְלָקֵט וּמְקַבֵּץ כָּל הַמַּטְחֻחוֹנוֹת שֶׁל כָּל בָּאֵי עוֹלָם, שֶׁכֵּלָם עֵינֵיהֶם תְּלוּיּוֹת וּמְצַפִּין עַל פְּרָנְסָה, וּמַלְכוּת, בְּחִינַת לִוְיָתָן, מְקַבֵּץ כָּל אֵלּוֹ הַמַּטְחֻחוֹנוֹת וְנִכְנָם עִמָּהֶם לִים הַחֲכָמָה לְקַבֵּל מִשָּׁם פְּרָנְסָה. וְעַל־יְדִידוּת נִזְדַּעְזַע רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כִּי נָפַל עָלָיו יִרְאָה, מִחֲמַת שְׂנֵכְנָם בֵּינֵם הַחֲכָמָה, שֶׁשָּׁם נִתְגַּלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת, שְׂבָא לְקַבֵּל פְּרָנְסָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֵינָיו שֶׁל לִוְיָתָן כִּנְל, וְעַל־יְדִידוּת זֶה נֹפֵל יִרְאָה, כִּי מַלְכוּת הוּא מְקוֹר הִירְאָה, כִּנְל:

וְזֶה: וְהָיָה מִמֶּנּוּ שְׁנֵתִים יָמִים וּפְרַעַה חֹלֶם וְכו'. שְׁנֵתִים יָמִים – זֶה בְּחִינַת תְּקוּפּוֹת הַיָּמִים, תְּקוּפּוֹת הַשָּׁנִים הַנְּל, שֶׁהֵם בְּחִינַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא יוֹם שְׂכָלוֹ אֲרָף, שֶׁהוּא לְמַעַלָּה מִהַזְּמוֹן, שֶׁשָּׁם סֹדֵר הַזְּמוּנִים הוּא בְּחִינַת מְקִיפִים כִּנְל, שֶׁהֵם כָּל הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְׁעִשׁוּעִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא כִּנְל. **וּפְרַעַה זֶה בְּחִינַת יוֹבֵל, כְּמוֹכָא בְּזֹהֵר (וִינֵשׁ דָּף ר"י), דְּכָל נְהוֹרִין אֶתְפָּרְעִין וְאֶתְגַּלְלִין מִנָּה: (וְהַשָּׂאֵר לֹא בָּאֵר)**

וְזֶה בְּחִינַת קְבוּרַת מִשָּׁה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּקִיפִים, שֶׁהֵם טְמוּנִים מַעֲיִן כֵּל. וְזֶה: עֲלִיּוֹנִים נִדְמָה לָהֶם לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים נִדְמָה לָהֶם לְמַעַלָּה, הַנֶּאֱמָר בְּקְבוּרַת מִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרָנָם לְבִרְכָּה (סוֹטָה יד), זֶה בְּחִינַת כָּל הַנְּל, בְּחִינַת: כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאֲרָץ, שְׂצָרִיד הַצִּדִּיק שׁוֹזָכָה לְאֵלּוֹ הַמְּקִיפִים הַנְּל שִׁיְהִיָּה לוֹ בְּחִינַת כָּל כִּנְל, לְהִרְאוֹת לְעֲלִיּוֹנִים שֶׁהֵם לְמִטָּה, שֶׁאֵינֶם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְעֵתוֹ וְיִתְבָּרָה, בְּחִינַת: מַה חִמִּית וְכו', וְלִהְפֹּה, תַּחְתּוֹנִים נִדְמָה לָהֶם לְמַעַלָּה, כִּי הֵם מַשִּׁינִים, שְׂמֵלָא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, בְּחִינַת: וְאִרְאָה אֶת ה': עוֹד יֵשׁ בְּזֶה דְּכָרִים נְעֻלְמִים הִרְבָּה, וְלֹא בָּאֵר רַק קִצָּת, קִצָּת רֹאשִׁית־פְּרָקִים. **כִּי מִשָּׁה רַבְּנָה הָיָה עֵזֶן (בְּמִדְבָר יב), וְעֵזֶנָּה גָּדוֹלָה מִכָּלֵם,** כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרָנָם לְבִרְכָּה (ע"ז כ:). וְיֵשׁ עוֹד צָרוּף שֶׁל חֲנֻכָּה, שֶׁהוּא מְרָפוֹ בְּפֶסֶק (דְּבָרִים לד): וְיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹנִן מֵלָא רוּחַ חֲכָמָה כִּי סְמוּךְ מִשָּׁה אֶת יְדִיו עָלָיו, כְּסוּפִיר־בָּבוֹת יֵשׁ צָרוּף חֲנֻכָּה, כִּי בְּזֶה הַפֶּסֶק מְרָפוֹ כָּל הַבְּחִינּוֹת שֶׁל הַמֶּאֱמָר הַנְּל: "מֵלָא" זֶה בְּחִינַת: וּמִלָּאוּ אֶת הָאָרֶץ, הַמְּבָאֵר לְעִיל, וְכֵן "רוּחַ חֲכָמָה" – כִּי סְמוּךְ מִשָּׁה יְדִיו וְכו', כָּל זֶה מְבָאֵר לְעִיל בְּמֶאֱמָר הַנְּל. גַּם בְּעֵינֵי הִירְאָה: כִּי יֵשׁ חֲמִשׁ גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם חֲמִשׁ אֵימוֹת, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרָנָם לְבִרְכָּה (שְׁכֵת עז), וְיֵשׁ אֶלֶף וְת"ה (אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה) גְּבוּרָאֵן, הַמְּבָאֵר בְּזֹהֵר הַקָּדוֹשׁ (נִשְׂא דָף קלז), שֶׁנִּבְלָלִים הַגְּבוּרוֹת זֶה בְּזֶה עַד אֶלֶף וְת"ה. וְכָל אֵלּוֹ הַדְּכָרִים לֹא בָּאֵר כָּלֵל, כִּי אֵלּוֹ הַדְּכָרִים נֶאֱמָרוּ וְכו':

הַתּוֹרָה הַזֹּאת מְדַבֵּרַת מִכָּל הַעֲשֵׂר סְפִירוֹת: שְׁפַע הַתֵּתֵר, חֲכָמָה וּבִינָה, יָדִים, גַּם יִרְאָה. גַּם אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָרָנָם לְבִרְכָּה (כְּתוּבוֹת צו): הַמּוֹנֵעַ הַלֵּכָה מִפִּי תַלְמִיד, כָּאֵלּוֹ מוֹנֵעַ מִפְּנֵי חֶסֶד, וּפּוֹרֵק מִפְּנֵי יִרְאָת־שָׂמִים. גַּם בֶּן וְתַלְמִיד – בֶּן, אֵינָא בְּזֹהֵר הַקָּדוֹשׁ (יִתְרוֹ דָּף עט): מַה שְׂמוֹ, דָּא חֲכָמָה. מַה שֵׁם בְּנֵן, דָּא תַּפְאָרַת. תַּלְמִידִים הֵם לְמוֹדֵי ה', דָּא נִצַּח הוֹד. כָּל, דָּא יְסוֹד, וּמַלְכוּת הַנְּל. רָאָה הִיא אֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים. וְיֵשׁ סְפִירוֹת שֶׁמְדַבֵּר מֵהֶם כְּמוֹ פְּעָמִים. (אֲשֶׁרִי אֲזַנִּים שֶׁכֶּד שׁוֹמְעוֹת. אֲשֶׁרִי הָעֵם שֶׁכֶּכָּה לוֹ וְכו'):

כלי ואו בחינת מלכות פה בחינת בשר, כפי שיבואר לקמן. ואומר רבי אבא בא וראה, כל אדם (יש לרמוז כל דייקא בחינת כל בשמים ובארץ בחינת אד"ם ר"ת אדם דוד משה משיח, שעל ידי כל אדם יכול להתפלל) שמתפלל תפלתו (וקם ומתעורר, בחינת הקיצו ורננו שוכני עפר) לפני רבונו דייקא, כי משיג כי מלא כל הארץ כבודו וה' עמו ואצלו ומאזין לתפילתו, כדי להשיג זאת השגה של מלא בכדי להתפלל כראוי צריך להקדים ברכות בכל יום ויום, דהיינו להמשיך שפע אור הכתר למטה על ידי הרצון והכיסופים בחינת שתיקה, בחינת חסידים ראשונים בחינת דרי מעלה היו שוהים בשתיקה ובכיסופים לחצרות ה' בחינת הארת הרצון, שהוא הכלי לקבלת ברכת החיים ושתורתם הייתה מתברכת על ידי התפילה, שקדמו לה הברכות על ידי הכיסופים כנ"ל. כי דייקא על ידי השתיקה מאירים מרחוק המקיפים בחינת מה. ועל ידי כל הנ"ל יכול להתפלל תפלתו לפני רבונו כנ"ל בזמן שצריך. כי בחינת זמן שלמטה הגשמי מקבל מתקופות השנים וזמנים שלמעלה כראוי. כי על ידי שמישיג בחינת מה, דהיינו שמישיג מרחוק שאין משיג רחמי ה' על ידי זה דייקא מאמין כי לא כלו רחמיו וכי יש להקב"ה רחמים גם עליו ועל ידי זה דייקא משיג בחינת מלא ויכול להתפלל בזמן שלפניו כראוי. ולהתחבר לכל זמן כפי בחינתו.

בצפרא, לאחדא בימינא דקודשא בריך הוא. במנחה, לאחדא בשמאלא. וצלותא ובעותא, אצטרף ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא ביה. ואוקימנא מאן דצלי צלותיה, (וקם) קמי מאריה, אצטרף ליה דלא למשמע קליה בצלותיה. ומאן דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא אשתמע. – בבוקר לאחז בימין של הקב"ה בחינת מלא כל הארץ כבודו, על ידי החסידים הנמשכים עד אליו באור היום שמאיר בו הדעת. במנחה לאחז בשמאל בחינת צמצום בחינת מה ראית מה פשפשת, כי שוקעת החמה והדעת ממנו. ובאמת כל אחד כלול מחברו כי בבוקר צריך גם להמשיך ידיעת השקיעה העתידה בחינת מה וכן במנחה יזכור החסידים בחינת מלא. ותפילה ובקשה ופניה להקב"ה ביראה וריחוק ואהבה וקרבה, אשר זאת התפילה היא ביטוי שלו להשגתו יתברך בבחינת מה ומלא, צריך לאדם בכל יום ויום בכל תקופות הזמנים שלמטה הנמשכים מהשגת המקיפים של מעלה של הצדיק הגדול במעלה כמשה

והקל נשמע בית פרעה. רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר, (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל אל חי. תא חזי, כל פר נש דצלי צלותיה (וקם) קמי מאריה, אצטרף ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא, וצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטרף. – והקל נשמע בית פרעה. רבי אבא פתח והקדים בכדי לבאר מוד הקול בתפילה של דרי מטה המשיגים כי מלא כל הארץ כבודו בזכות הצדיק בחינת משה, שזה הצדיק הוא בחינת כי כל בשמים ובארץ המאחד דרי מעלה ומטה, שזה בחינת כללות בן ותלמיד בחינת יובל ר"ת וכל בניך לימודי ה', שהיא הבינה הנקראת בית פרעה כמובא לקמן בדברי רבנו, כי התגלות אורות הבינה הוא על ידי השגת כללות בן ותלמיד בחינת מה ומלא, והוא בתפילה דייקא על ידי קול בלא ואו שהוא בחינת לחש בחינת שתיקה, לשתוק על התירוץ ולא להשיג המקיפים שאין להשיגם, בחינת מה חמית מה פשפשת, וכן בחינת מלא בחינת דרי מטה אשר תפילתם באמונה עולה לעורר העולם העליון, וכן כי רחמי ה' על דרי מטה שמגלה הצדיק הוא אשר גורם לדרי מעלה לדעת כי עדין לא השיגו את רחמי ה' כמו שמישיג זה הצדיק ועל ידי זה גם לומדים לרחם על דרי מטה ולהתחבר אליהם. ואמר לצטט ולבאר דברי דוד המלך, נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' לבי ובשרי ירננו אל א-ל חי. כי דוד המלך רועה ומנהיג ישראל היודע לרחם על כל אחד כפי בחינתו, אשר זכה להיות חסיד, בחינת דרי מעלה ובחינת עני, בחינת דרי מטה ולכולם יחד, שהוא בחינת בית פרעה בחינת יובל, והוא היה איש חיל להלחם מלחמות ישראל הוא זכה בשעת האכילה להשתוקק ולכסוף מאד אליו יתברך ברצון מופלג עד כלות הנפש בחינת נכספה וגם כלתה נפשי, דייקא לחצרות ה' בחינת חיצוניות בית המקדש מקום חדר המיתות והריון, בחינת בן והוא גם מקום ההוראה בחינת תלמיד, והוא מקום הדעת הנמשך לכפר העוונות, כי לאלו הרחמים כסף דוד. וזהו לבי ובשרי ירננו, כי הלב הוא בחינת בינה ובשר והוא בחינת מלכות בחינת מה ומלא שהם יחדיו בכללות ירננו בתפילה לא-ל חי בחינת מה פעל א-ל בחינת חיות והתעוררות השינה הנמשכת מלמעלה. על ידי התפילה בחינת תפילה לא-ל חי. בחינת קול עם ואו בחינת לב המשפיע אורו לקול

המאיר לבן ותלמיד המתפללים, וכל זה כדי להאחז בו בקב"ה להיות קשור בדעתו והרגשת ליבו לה' יתברך. ובארנו מי שמתפלל (וקם ומתעורר בדעתו) לפני רבנו דייקא כנ"ל. צריך לו שלא לשמוע קולו בתפלתו, כי הוא צריך להיות בבחינת לחש ושתיקה שעל ידי זה דייקא מקבל תרוצים על קושיות לבו ומתחזק באמונה לעמוד לפני רבנו כראוי וכן על ידי לחש בחינת שתיקה לא מכנים מקיפים שאין ראויים לו ונמצא שהוא בבחינת מה, כי אינו יודע וחסרה דעתו וחסר רחמים לכן דייקא לבעי רחמי. ומי ששומע קולו בתפילתו שזה בחינת מלא כל ארץ כבודו שמאיר הפה בחינת ארץ בחינת מלכות במלאו, לא יוכל להרגיש החסרון ולהמשיך רחמים חדשים, לכן תפלתו לא נשמעת כי אין מתפלל כראוי על ידי כללות השגת בן ותלמיד, אלא צריך שמצד אחד יעמוד לפני רבנו בחינת השגת מלא כנ"ל אך צריך שיחיה לו גם בחינת יראה בחינת מה חמית, שעל ידי זה דייקא יכסוף להשלים החסרון ולהמשיך רחמים.

מאי טעמא. בגין (שמות ר"ב ע"ב) דצלותא, לאו איהי תפלה קלא דאשתמע. דתחוא קול דאשתמע לאו היא צלותא. ומאן איהי צלותא. דא קלא אחרא, דתליא בקלא דאשתמע, ומאן הוא קלא דאשתמע. דא תחוא קול דהוא ברא"ו, קלא דתליא ביה, דא תחוא קל בלא וא"ו. – מה הטעם (השאלה היא גם התשובה כי על ידי בחינת מה שהוא קול בלא וא"ו זוכה להתפלל) שמי שמשמיע קול בתפלתו אין תפלתו מתקבלת? מפני שתפילה, אין היא אותו קול הנשמע המרמוז על בחינת מלא ללא בחינת כבוד ה' ממקומו. שאותו קול הנשמע בחינת מלוי חסרון, אין הוא תפילה, ומה היא תפילה, תפילה היא בחינת בקשה למלא החסרון להמשיך רחמים. זה קול אחר, בחינת אחריים והסתרה, כדי דייקא לבטל ההסתרה, בחינת מלכות מקום ההסתרה והצמצום, שתלוי בקול שנשמע שהוא בחינת הדעת והרחמים עד למקומו בחינת מלא כל הארץ כבודו, ומי הוא הקול הנשמע. זה הוא קול שהוא בראו, בחינת משפט וקו האמצעי של הרחמים, אשר בכוחו להמשיך לכל אחד שפע כפי מדתו, שרק זה הוא רחמים, וקול (בלא וא"ו) תלוי בו בקול דעת הרחמים, זה הוא קול בלא וא"ו, בחינת מלכות בחינת חסרון בחינת תפילה ובקשה וכיסופים המתעוררים דייקא על ידי הידיעה שיש רחמים שצריך להמשיך אותם אך עדין לא השיגם. כי אם היה חושב שהשיגם בדעת שלמה ומתוך כך היה בא להתפלל

איך היה מתפלל הרי הכל שלם ומלא. והבן כי הדברים דקים ביותר.

ובגין כך, לא אצטריך ליה לבר נש למשמע קליה בצלותיה, אלא לצלחה בלחש, בתחוא קלא דלא אשתמע. ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר. וסימניה, וחקל נשמע, קל בלא וא"ו, נשמע. דא היא צלותא דהיא בתחוא. דכתיב בתנה, (שמואל א א) וקולה לא ישמע. דא היא צלותא דקודשא בריך הוא קביל, כד אתעביד גו רעותא וכוונה ותקווא דקא יאות, וליחידא ויחודא דמריה דקא יאות בכל יומא. – ומפני כך, לא צריך לאדם לשמוע קולו בתפלתו, כי הוא במעשה השמעת הקול מרמוז על בחינת הפוגמת בכוח התפילה כנ"ל. אלא צריך להתפלל בלחש באותו קול שלא נשמע, בבחינת שתיקה והשגת המקיפים בדרגתו, וזו התפילה מתקבלת תמיד, כי על ידי כללות השגת בן ותלמיד, על ידי דעת ויראה גם יחד עומד לפני המלך כראוי ונכסף כראוי להשיג רחמים גדולים בכל פעם יותר ויותר. וסימניה לסוד עליון זה וראיה להשגה העליונה זו המתלבשת ברחמים ומלא את הפסוק, וחקל נשמע קל בלא וא"ו. נשמע דייקא הוא זה הנשמע בתפילה. זו היא תפילה שהיא בחשאי, והוא גם שכתוב בחנה וקולה לא ישמע. זו היא תפילה שהקב"ה מקבל, כאשר נעשית מתוך רצון וכיסופים בחינת נכספה וגם כלתה נפשי על ידי בחינת מה, בחינת קול בלא וא"ו, רצון וכוונה מכוונת בקו אמצעי של כללות בן ותלמיד, וכן כוונת הלב בחינת בינה בחינת יוב"ל. ותיקון בראוי בחינת בשר המרנן גם כן עם הלב, שהלב הפנימי בחינת קדש הקודשים בחינת חדר המיטות בחינת בן, בחינת לב המרגיש, מאיר הדעת עד לחיצוניות בחינת חצרות ה' בחינת תלמיד, שגם לתלמיד יש יראה, כדי שלא יתבטל במציאות ולא יוכל להתפלל ולהמשיך רחמים למציאות. ולייחד את הייחוד של רבנו בחינת יחוד וכללות בן ותלמיד בראוי בכל יום כדי לעלות כראוי על ידי התפילה בכל יום מדרגה לדרגה.

רבי אלעזר אמר, קלא בתחוא, דא היא קלא עלאה, דכל קלין נפקין מתמן. אבל קל בלא וא"ו, דא היא צלותא דלתתא, דאיהי אצלה לאסתלקא ברא"ו ולא תחברא ביה. – בשונה מקצת מרבי אבא כנ"ל, רבי אלעזר אמר, כי קול בתחוא בתפילה, זו היא בחינת קול עליון ואור עליון שבמקיפי הבינה, שכל הקולות יוצאים משם. כמו שמבואר לקמן על בית פרעה שמשם מתגלים כל האורות. היא בחינת

יוב"ל בחינת כללות בן ותלמיד, עד שכל סוגי הקולות שהם בחינת השגות אלוקות המעורבים במידה נכונה מאלו ההשגות, או אלו שאינם מעורבים, יוצאים ממנה לכל נשמה ונשמה כפי מידת וסוד הרחמנות שצריכה כדי להתעלות או לצאת מעוונות ובכדי להתפלל כראוי. שזה הקול בחשאי הוא בחינת השגת משה שהוא אפילו מעל השגת דרי מעלה. כי מעל כולם ומאיר ממקומו העליון בהתעוררות השינה גם לדרי מעלה וגם לדרי מטה. שזה הקול בחשאי הוא בחינת התעוררות עליונה המשפיע אורה למטה לכל המדרגות בחינת אור הכתר. אבל קול בלא ואו הנאמר בפסוק הנ"ל, זו היא תפילה שלמטה של בחינת דרי מטה המתחזקים לדעת כי מלא כל הארץ כבודו, בחינת מלכות שהיא הולכת מדרגה לדרגה ועולה בכוח הואו שהוא הרחמים ולהתחבר בו ברחמנותו יתברך.

תא חזי, וחקל נשמע, דא הוא קל בלא וא"ו. דא היא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני. נשמע, כמה דאת אמר, קול ברמה נשמע. ברמה, מאי ברמה. דא הוא עלמא עלאה, עלמא דאתי. וסימניה, מן הרמה ועד בית אל, (תחלים קו) מן העולם ועד העולם. הכא ברמה, דא עלמא עלאה. דהא בההיא שעתא די ברמה נשמע. בדין מה פתיב, (ישעיה כב) ויקרא ה' אלקים צבאות ביום החור לבכי ולמספד וגו'. – בא וראה, וחקל נשמע, זה הוא קול בלא ואו, כל המלכות בחסרונה המחסרת גילוי רחמנותו יתברך, זו היא קול של כיסופים ושל בכי על חסרון הדעת דייקא על ידי כללות בן ותלמיד המביאים להארת הרצון והכיסופים בבכי, על מקדש ראשון ועל מקדש שני שנחרבו מפני הטא המרגלים, כי בזה הפגם תלויים כל העוונות, ואין אנו יכולים לשאת משא העוונות ואין רחמנות גדול מזה ולכן אנו צריכים הבית מקדש שיכפר לנו בכל יום. והכל פי בקשת סלח נא ביום הכיפורים על ידי התפילות לעורר הרחמים והסליחות עד שנעשה חנוכת הבית (אשר יוסכם במשפט של מעלה בעשרה בטבת להקדים בית המקדש השלישי הנצחי במהרה בימינו) נשמע, כמו שנאמר קול ברמה נשמע. ברמה דייקא במקום עליון, מהו ברמה? זה הוא עולם העליון עולם הבא, בחינת בחינת בחינת יוב"ל כללות בן ותלמיד, בחינת כללות השגת מלא כל הארץ וברוך כבוד ה' ממקומו, אלו ההשגות של דעת ורחמים שממשיך משה לכלל ישראל. כי הוא קול המושג למעלה למעלה במקיפים העליונים של משה בחינת שתיקה בחינת קול

בחשאי כנ"ל. וסימניך, וראה והתלכשות דעת ההשגה למטה במידה של רחמנות בתוך פסוק, לכך שההשגה של היוב"ל של משה נמשכת מן הרמה לכל אחד מן הרמה ועד בית אל, שיוורד מן הרמה עד בית וכלי המשיג בחינת מה פעל א-ל. וכן מן העולם העליון שהיא הבינה ועד העולם התחתון שהיא המלכות. בחינת חיבור דרי מעלה ומטה בפועל. כאן ברמה המגולה לנו במקומו כאן. זה עולם העליון של הבינה, הנמשכים מקיפים שלו בזכות משה המנהיג הרחמן עד העולם הזה התחתון. שהרי בשעה שברמה נשמע ומאיר למטה כללות ההשגות בחינת כל בשמים ובארץ. אז מה כתוב ויקרא (כתוב הוי"ה אדנו"ת חיבור מעלה ומטה) ה' אלקים (בחינת אתה הוראת לדעת כי ה' הוא האלקים) צבאות (בחינת נצח והוד וההמשכה למטה למלכות אפילו לדרי מטה) ביום הוא לבכי ולמספד וקרחא ולחגר שק, כי הרחמנות של מעלה יורדת עד אלינו לעורר אותנו לרחם על עצמנו ולהתפלל בכיסופים ובכי עד שיתגלה הרחמים והדעת בשלמות ויבנה המקדש ונצא מן העוונות לנצח נצחים במהרה בימינו אמן.

וחקל נשמע, לעילא לעילא. מאי טעמא. בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק מניה, ובדין רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו. כי איננו, כי אינם מבטי ליה. אלא כי איננו, והא אוקומנא, כי איננו, דבעלה לא אשתפח עמה. דאלמלא בעלה ישתפח עמה, תתנחם עליה. דהא בדין בנהא, לא יהון בגלותא. ובגין דאיננו, לאו איחי מתנחמא על בנהא, בגין דבנהא אתרחקו מנה, על דאיננו עמה. – וחקל בלא ואו, שהוא החסרון והעון המעורר למעלה הרחמנות, נשמע למעלה למעלה מעל דרי מעלה שאינם משיגים הרחמנות שיש על דרי מטה. וזה הקול נשמע בכדי לעורר רחמנותו יתברך עלינו. מה הטעם מתעוררים למעלה הרחמים עד שנמשכים לכאן? מפני שיש כאן למטה קול בלא ואו, מפני שהוא המנהיג הרחמן במשפט רחמים אתרחק והסתלק ממנה מן השכינה והנהגת המלכות לדרי מטה. ואז רחל מבכה על בניה הרחוקים מדעת ושרויים בעוון, מאנה להנחם על בניה כי איננו. כי איננו? כי אינם היה צריך להיות כתוב, שאינם על מקומם ונפלו למקום גלות הדעת ונפלו בעוונות. אלא דייקא כי איננו, והנה בארנו כי איננו, שבעלה לא נמצא עמה שהוא הצדיק בחינת משה שאינו נמצא להנהיג כנסת ישראל ברחמים, שאלמא היה בעלה נמצא עמה בבחינת יחוד, בחינת כל בשמים ובארץ עד

שימושיך דעת הייחוד לכלל ישראל, כן תתנחם עליהם, שהרי אז בני לא יהיו בגלות הדעת והנפילה לעוונות וייסורי המשא הכבד שלהם, כי יקבלו דעתו והשגתו אשר תוציא אותם מן העוונות, ומשום שאיננו, אינה מתנחמת על בניה, ומשום שבניה התרחקו ממנה להשיג כי השכינה שורה איתם אפילו בתוך מומאתם, שעל ידי זה היו דייקא יוצאים מן העוונות, והם התרחקו ממנה על ומפני שאיננו עמה, שמושה לא מתייחד עם השכינה ולהמשיך הנהגת מלכות ה' כנ"ל, באופן שיתגלה לכל המדרגות השגות כפי עניינם, לדרי מעלה בחינת מה ולדרי ומטה בחינת מלא, עד שיתחברו בדעת יחדיו ולא יכשלו דרי מטה בעוונות השם"ה והרמ"ה ולא יכשלו דרי מעלה בזלזול בדרי מטה ולשון הרע וחוסר חיבור לכלל ישראל. שדייקא על ידי זה יעשו תשובה יחדיו (עיין זהר חדש נח בעניין חדא כנישתא ויובן היטב על ידי כל הנ"ל).

תא חזי, בית פרעה, דא הוא סימניך לעילא, ביתא דאתפרעו ואתגליון מניה כל נהורין וכל בוצינין, כל מה דהיה סתים, מתמן אתגלי. ובגין כך, קודשא בריך הוא אפיק כל נהורין וכל בוצינין, בגין לאנתרא להווא קול, דאקרי קל בלא וא"ו. – בא וראה, הקול נשמע בית פרעה, זה הוא סימניך למטה בפסוקים המורה על בחינתו למעלה, בית, היא הבינה עולם הבא עולם העליון, היא בית וכלי לאור החכמה שנפרעים (כמו לשון פרע וגילה את ראש האשה) מתגלים ממנו כל האורות (קולות כנ"ל) היוצאים לדרי מטה וכל המאורות שהם מקור האורות היוצאים לבחינת דרי מעלה, כי שם בבינה כללות האורות בחינת יוב"ל בחינת וכל בניך למודי יי כללות השגת בן ותלמיד. בחינת כל בשמים ובארץ. כל מה שהיה סתום. מה דייקא בחינת מה חמית, בחינת מה פעל א-ל, כי דייקא הכל המחבר הוא מה שהיה סתום מדרי מעלה ודרי מטה. משם מתגלה על ידי משה. ומפני כך שמן הבינה יוצאים האורות בכללותם וחיבור שלם כפי הראוי בכדי לעלות מדרגה לדרגה בדרך העולה בית א-ל, הקב"ה מוציא כל אורות ומאורות, בכדי להאיר לאותו קול שנקרא קול בלא ואו. שהיא בחינת המלכות עולם המעש"ה כנ"ל שחסרה מן ואו הרחמים, וצריך לגלות לה ולהאיר בה בחינת כ"ל מ"ה שהיה סתום, בחינת ש"ע נהורין. וזהו ויהי מקץ שנתיים ימים, מקץ גימטריה מקיף בחינת כתר, שמאירים למטה המקיפים שהם בחינת ימים ושנים של עולם סדר הזמנים של עולם

הבא שמעל הזמן, מאירים בקץ ואחרית הימים שהיא המלכות. והארת הכתר במידה של רחמנות למלכות הוא על ידי בחינת ופרעה חולם, שהיא הבינה שבא הכלליות בחינת יוב"ל שמשם נמשך הדעת בחינת חומל אותיות חלום (עיין דגל מחנה אפרים בדומה לזה) גם הוי"ה ג' פעמים בחינת רחמים למתק ד' אלוקים שהוא בחינת המשכת הדעת. שהוא קול עם ואו המאיר לקול בלי ואו.

תא חזי, פד יקים קודשא בריך הוא להאי קל מעפרא, ויתחבר בוא"ו, בדין כל מה דאתאכיד מנייהו בזמנא דגלותא, ויתחדר ויתעדננו בנהורין עלאין דאתוספן מגו עלמא עלאה. כמא דאת אמר, (ישעיה כז) ויהיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור ונהדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלם: – בא וראה כאשר יקים הקב"ה לאותו קול חסר בחינת מלכות בחינת אחוריים בחינת כנסת ישראל בגלות הדעת ויקימה מעפר, מבחינת נפילת דרי מטה ומעלה בגלות העפר, ויתחבר הקול באות ואו, בדעת הרחמים הממוצעת על ידי משה משיח. אז כל מה (השגת כ"ל מ"ה כנ"ל) שנאבד מהם בזמן הגלות, שהיא הדעת שאבדה בחינת אתה הוראת לדעת. יחזור, ויתעדנו להרגיש בלבם באורות עליונים של השגות המקיפים שיגיעו למטה עד קץ אחרית הימים והמלכות, שנוספים אלו האורות מתוך עולם העליון, כי ברגע שנכנס מקיף לפנים ויוצא החוצה ומתרוקן המקום נוסף מיד מקיף חדש עד אין סוף מדרגות. כמו שנאמר, והיה ביום ההוא הנסתר במקיפיו, יתקע בשופר גדול שהוא חיוב"ל והבינה כידוע המחבר ומקבץ נדחי עמו ישראל דרי מעלה ומטה, ובאו האובדים דעתם בארץ וארציות אשור, בחינת אשורנו, שרואים רק הארציות בחינת עוונות, ונהדחים בארץ מצרים ערוות הארץ, ועלו בכוח דעת השופר של משה משיח, והשתחוו לה', בענווה שהוא הפך העוון, בהכרתם אותו בכלליות ההשגות בהר הקודש מקום ההוראה וחדר המיטות כלליות בן ותלמיד, בירושלים ביראה שלמה היוצאת מן הלב ונכנסת ללב כלל ישראל על ידי משה משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

עלון זה מטרתו לעודד את הציבור לגלות ולחדש בהבנת מאמרי זוהר, על פי תורותיו של רבנו הקדוש, אשר המה הקדמות עמוקות לכל חלקי התורה ובפרט ללימוד זוהר, כפי המובא בדבריו: "אמר התורה שלי היא כולה הקדמות" (שיחות הר"ן קצ"ט). והוא בעיקר לפי הכלל החמישי לדרך לימוד ליקוטי מוהר"ן המובא בספר ביאור הליקוטים להרב רבי אברהם בן רבי נחמן וצוק"ל. וזה לשונו "...הוא כל מקרא או מאמר חז"ל, שמזכיר קצת מואת לאיזה ענין, מוכיח מונתו על כל הענין ונכנס ונתבאר כל המקרא והמאמר חז"ל בזה הענין". עכ"ל. כלומר שכללי התורה וההקדמות שמביא רבינו הקדוש בתורתו המה מפרשים את כל המאמר שמביא בדבריו רק את חלקו בספריו. והבא לעיין בתורתו ובזוהר, יראה בעיניו ממש איך כל כללי תורתו נמצאים בכל מאמר זוהר והוא פלאי. ויש להבין קצת הענין בפרטות כי ידוע אשר נשמות רבנו הקדוש ונשמות רשב"י אחת המה, כמובא רמז לכך בספר כוכבי אור, כי גימטריה נחמן בן שמחה וכן גימטריה שמעון בן יוחאי חושבן דין כחושבן דדין. לכן נרמזו אור חכמתם הגדול בשם העלון נחל זחר, שהרי נחל הוא על שם הנחל נובע מקור חכמה המאיר ומגלה זחר רשב"י הנסתר, שהוא אור זוהר הקדוש. נא ונא ראו בעצמכם לחדש בדרך לימוד זה להוציא עצות למעשה ולהתחזקות בעבודת ה' ויתקיים בנו מאמר זוהר: **בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר זוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. במהרה בימינו אמן.**

עצות על פי הלימוד

- א. הצדיק האמת אינו נקרא בשם צדיק כי אם בשם ישוה לו זה הכח, שיוכל להחיות ולהרים את אלו שנפלו מאד מאד, לחזקם ולאמץם לעוררם ולהקיצם ולגלות להם, כי עדין עדין ה' אתם ועמם ואצלם וקרב להם כי מלא כל הארץ כבודו. וכן להקדש, צריך הצדיק להראות לאלו שהם במדרגה גבוהה, שעדין אינם יודעים כלל בידענותו ותבונה בחינת "מה חמית מה פשפשת" וכו'.
- ב. צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים. אבל צריך שיהיה לו בעצמו יראת שמים, כדי שיהיה דבריו נשמעים, וגם כדי שיתקיימו דבריו אצל חברו, שלא יעבר הדבור מלב חברו תבא. כי עליהו יראה דבריו נשמעים וגם יש מיום לדבריו אצל חברו.
- ג. מי שזוכה להתקרב לרבי אמת, שידע להאיר הדעת הקדוש בישראל בראוי, והוא איש חיל ולא חפז (שקורין שלימזליק), עליהו זה יכול לקבל בשעת האכילה הארת הרצון המפולג. דהיינו, שיאיר לו הרצון בשעת האכילה, וישתזק ויכסה מאד אלו ותבנה הרצון מפולג בלי שער, בלי שום ידיעה, שלא ידע כלל מה הוא רוצה, רק רצון פשוט בקבלת הנפש אלו ותבנה:

תפילה על פי הלימוד

ובכן תרחם עלינו אבינו אב הרחמן, ה' אלקי השמים ואלהי הארץ, הכל יכול וכולם יחד. ותאיר עלינו אור קדשת הצדיקים האמתיים המאירים בכל העולמות כלם, בעולמות עליונים ובתחתונים, בדרי מעלה ובדרי מטה, ויאירו ויודיעו לדרי מעלה שעדין אינם יודעים בידענותו ותבונה כלל, ויעוררו ויקיצו את כל הדרי מטה, את כל השוכני עפר המנחים בדיוטא התחתונה, בשפל המדרגה, ויאירו בהם ויגלו להם, כי מלא כל הארץ כבודו. ויעוררו ויחזקו את כל הנפשות הנפולות שנפלו למקום שנפלו, כל אחד ואחד כפי ירידתו, ויחיו ויעוררו ויקיצו אותם, אפלו הנפשות הירודות מאד שנפלו בעונות ובעברות גדולות. על כלם יגיעו רחמיכם, ויחיו וישיבו נפשותם החלושות הפגומות מאד, נפש החוטאת, נפש המרה מאד, וחוסו על כל ואביון ונפשות אביונים וישיעו. ויעוררו ויחזקו ויאמצו אותם, שאף-על-פי כן אל יתיאשו עצמן בשום אופן בעולם, כי מלא כל הארץ כבודו ובכל מקום אתה נמצא, וגם בהשאל תחתיות יכולין להתקרב אליך, כי לית אתר פנוי מנך ואין שום יאוש בעולם כלל: רבנו של עולם, מלא רחמים בכליעת ובכל

רגע תמיד, רם ונשא, מרום וקדוש תשבון ואת דבא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים. אם על הפלך טוב תבנת לנו נפשנו בשאלתנו ועמנו בבקשתנו. רחמן מלא רחמים, יצא דבר מלכות מלפניך ותעז ותאמר נבלתי יקומון הקיצו ורגנו שוכני עפר. ותגלה עלידי צדיקים האמתיים טובך וחסדיך הרבים כי לא תמנו, כי לא כלו רחמיך לעולם, ועדין אתה עמנו תמיד, כי יהיה אתנו ואצלנו ועמנו וקרב לנו גם עתה, כי לא יוש יהיה את עמו בעבור שמו הגדול:

טוב ומטיב, מלא רחמים, החיינו נא, השכיבנו נא, סמכנו באשירות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני. עוררני נא, הקיצני נא, אתה ה'הנני והקימני, הקם על סלע רגלי בונן אשירי. אפצני והקצני נא ביראתך ובעבודתך, אל תמשני ואל תעזבני אלהי ישעי. אמן וחסן רפיון ידי, באפן שאזכר לשוב אליך באמת חיש קל מהרה, ואבטח בה' ולא אומעד לעולם ולא אפל בדעתי משום דבר שבעולם, הנה א-ל-י וישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת י-ה ה' ויהי לי לישועה. אבטח בשם יהוה ואשען באלהי כי לא תעזב

אותי לעולם. ונזכר להשיג בשלמות השגת דרי מטה שהוא השגת מלא כל הארץ כבודו. ונזכר להרגיש בכליעת ורגע אלהותך עלינו, ונדע ונאמין באמת, כי מלא כל הארץ כבודו, ואתה ממלא כל עולמין וסובב כל עולמין, ולית אתר פנוי מנך, כמו שכתוב, אם יפטר איש במסכתרים ואני לא אראנו נאם יהוה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. ונזכר לקים באמת מקרא שכתוב, שויתי ה' לנגדי תמיד. ונדע ונכיר ונרגיש בכליעת יראתך ואימתך עלינו, שנזכר לדעת באמת ובאמונה שלמה אשר אתה עומד עלינו בכליעת ורגע, ומפניך לא אפטר. ותהיה יראתך על פני תמיד לבלתי אחטא, ואזכר להתירא ולפחד תמיד מפני פחד ה' ומתדר גאון, ולהתקרב אליך ולהתדבק בך באמת בדבקות גדול כרצונך הטוב. ותזכרנו ותעוררנו שיהיה נכלל אצלנו שני ההשגות יחד, השגת דרי מטה עם השגת דרי מעלה, אשר הם שואלים "איה מקום כבודו". ונזכר לדעת באמת כי לית מחשבה תפיסה בך כלל, ותכלית הידיעה אשר לא נדע כי לגדלתך אין חקר:

לעילוי נשמות
הרב מאיר צבי בן הרב נחמן ישראל
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
שרה תמו בת דוד והיובא פריחה
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
מירה בת אשר
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
הקדוש אליהו יעקב בן אבידע. ה' יקום דמו.
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמות
דבורה בת חיים
ת.נ.צ.ב.ה.